

Slourenski dom

Ste. 170

V Ljubljani, v torek, 28. julija 1936

Leto 1.

Obe fronti v Španiji zbirata nove čete, hrano in orožje:

Mrzlične priprave za odločilni spopad

Pariz, 28. julija. o. Položaj na Španskem je še vedno nejasen. Vesti, ki prihajajo iz enega kakor iz drugega tabora, potrjujejo obojestranske napovedi o novih bojih. Tako vladne čete kakor uporniške utrjujejo svoje položaje in se pripravljajo na odločilen spopad. Dosedaj se da reči, da posamezni spopadi, v katerih so vladne čete nekajkrat premagale uporniške, ne pomenijo v razčiščenju situacije prav nič in da dejansko beleži vlada le ponovno zavzetje nekaterih važnejših krajev daleč od Madrida, dočim v okolici Madrida sami še ni padla odločitev. Z vladne strani zatrjujejo, da bo tudi na tem odseku danes padla odločitev, in sicer s porazom upornikov. Uporniki pa javljajo, da dobivajo močna ojačenja iz Maroka in je ena taka skupina, po številu 1200 mož, obkolila Estepono, da se je razvil oster boj med vladnimi oddelki in njimi. Vladne čete so bile skoro uničene in so požgale skoro vse mesto, da ne bi uporniki mogli zaseči niti živilskih, niti municijskih zalog. S tem bi tudi zavrl napredovanje upornikov. Na drugi strani pa so vladni zveste bojne ladje obstreljevale Mellilo. Tudi na severu so se boji ponovili. Uporniške čete so ponovno začele prodirati proti San Sebastianu. To dokazuje dejstvo, da so vsi inozemski poslaniki zapustili to mesto in se je kot prvi preselil v kraj Zarans, nekoliko višje od San Sebastian, angleški poslanik. Amerikanski, italijanski, argentinski, čehoslovski in norveški poslanik pa so odšli v Irun, francoski pa je odšel v Fontarabie.

Ista poročila pravijo, da so v San Sebastianu ponovno izbruhili teški nemiri in so začele razne tolpe pleniti živilske trgovine. Da so se uporniki zopet približali mestu, se da sklepati po streljanju, ki ga je bilo čuti neprestano 16 ur v neposredni okolici mesta. Tudi je radijska postaja večeraj pozivala delavce, naj se javijo za boj proti upornikom. Vladi zveste čete so zbrane v San Marcu, odkoder s topovi branijo napredovanje četam generala Molle, ki so ponovno zavzele Myarzunске vrhove, ki dominirajo v San Sebastian. V trdnjavi Myarzun, ki je sicer majhno mestce, so ob prihodu upornikov vsi prebivalci navdušeno pozdravili generala Mollo in poglani delavsko milico, ki se je v naglici zabarikadirala v tamošnji cerkvi. Takoj po prihodu v ta kraj se je general Molla podal v Burgos, kjer se nahaja začasna uporniška vlada. Vsi mislijo, da bo general Molla iz Burgosa odkorakal proti severu in napadel tam zbrane vladne čete. Zaradi tega so vladne čete v San Sebastianu proglasile splošno mobilizacijo in že korakata dve skupini vladnih čet proti San Sebastianu in proti Irunu. Za danes ali za jutri se pričakuje odločilna bitka, ki bo odločila usodo provincije Guipuzcoa. Zdi se pa, da tudi v uporniškem taboru ni morala bogzna trdnja, ker se je uprlo že okrog 400 upornikov s svojimi častniki in hotelo prestopiti na vladno stran, vendar pa so bili večinoma postreljeni. Vladnim četam je prispel na pomoč tudi oklopni vlak iz Iruna in podpira napredovanje proti glavnemu taborišču generala Molle.

Vlada: Danes odločilni spopad

Madrid, 28. julija. o. Odločilna bitka na Sierra Guadarrani bo danes. Snovi je vojni minister pregledal postojanke vladnih čet na tej fronti. Čete so ga povsod pozdravile z navdušenjem.

Snovi je vlada po radiu objavila, da so njene čete v nedeljo prišle do Samosiere in da so tam postavile svoje topništvo. Vladna letala so bombardirala z uspehom upornike, ki so se morali umakniti daleč nazaj. V istem poročilu se pravi, da je položaj upornikov v Saragossi nevzdržen.

Borbe severno od Madrida trajajo dalje, ne da bi bila doslej padla odločitev. Vladi je vnovič javila, da so Santander, Girona, San Sebastian in Bilbao krepko v njenih rokah. V Barceloni so pokopali 260 žrtev zadnjih bojev.

Madrid, 28. julija. o. Tu trde, da razpolagajo uporniki na fronti Sierra Guadarrani samo še s 700 do 800 možmi. Ostali so brez topništva, ki ga je vladno topništvo popolnoma uničilo.

Madrid, 28. julija. AA. (Havas) Minister vojske je večeraj odšel na bojišče v Sierra Guadarrani, kjer bodo vladne čete danes izvršile napad na upornike. Vladne čete so spravile težko topništvo na leonski prelaz. Uporniki na severnem bojišču razpolagajo samo še s tremi letali. Zaenkrat se drže še vedno zelo dobro, vendar pa je njihov položaj od večeraj brezupen. Njihove postojanke so bile večeraj ves dan izpostavljene hudemu obstreljevanju iz zraka. Vladne čete so dobile ojačenja iz Arangueta. Oddelek vladnih čet, ki jih vodi general Menda, je pri Valaveri dosegel uspeh nad uporniki.

Madrid, 28. julija. AA. Havas poroča: Notranji minister objavlja, da so vesti, ki so prišle danes zjutraj, zelo ugodne za vlado. V teh vesteh se pravi, da so vladni oddelki izvedli več energičnih operacij in premagali upornike.

Listi prinašajo izjavo beguncev iz okoliškega tabora v Saragossi. Ti pripovedujejo, da je položaj generala Cabalesa zelo kritičen. Njegovi pozivi za mobilizacijo so popolnoma propadli, ker se jim ni nikdo odzval.

Železnice obnovljene, mir kakor prej

Madrid, 28. julija. m. Večerašnja druga nedelja po izbruhu meščanske vojne je potekala v Madridu mirno. Da bi preprečili spopade, niso darovali v nobeni cerkvi službe božje. Pač pa so bili kinematografi odprti. Prikazovali so najnovejše posnetke iz bojev z uporniki. Meščani so se sprehajali po ulicah, kakor v rednih razmerah. Kavarne so odprte in polne gostov.

To stanje v prestolnici je nekoliko v nasprotju z okolnostjo, da se še vedno vrše boji le 80 km

pred Madridom. Vladni krogi trde, da stoji vlada dobro. Zadnje uradno poročilo pravi, da so vladne čete zavzele severne obronke Sierra Guadarrane in da so nadaljnje prodiranje samo začasno iz posebnih namenov odložili. Poročilo pravi dalje, da so letala bombardirala uporniška središča v Saragossi, Sevilli in Logronu.

Madrid, 28. julija. m. Občinska uprava javlja, da je železniški promet med Madridom in Valencijo obnovljen in da je iz Valencije že prispel prvi vlak z živili.

Upokojeni častniki reaktivirani

Madrid, 28. julija. AA. List »Gazeta del Madrido« objavlja ukaz vojnega ministra, s katerim sestavljajo v aktivu vsi upokojeni častniki, da bi v teh težkih časih izkazali uslugo republikli. V isti številki je objavil tudi drugi ukaz, v katerem se predvideva vse potrebno za prehrano vojske in milice ljudske fronte.

Madrid, 28. julija. o. Iz vladnih krogov pa sporočajo, da so neresnične vesti iz uporniškega tabora o položajih, ki jih zavzemajo uporniki v neposredni bližini glavnega mesta, temveč, da je res le to, da so vsi ti položaji v oblasti vladnih čet. To sporočilo pravi, da so vladne čete pregnale upornike ne samo iz prelaza Sierra Godarrama, temveč tudi iz strateškega višine Alpo de Leon. Ob tej priliki je vladne čete vodil general Riquem in je le z boljšo artilerijo dosegel uspeh. Med bitko samo je prišel na to mesto vojni minister in prevzel vrhovno poveljstvo.

Tudi iz drugih krajev poroča madridski radio večje uspehe vladnih čet. Vladne čete so zasedle Sargoso, kjer se je do zadnjega nahajal glavni stan uporniškega generala Cabanella, ki je predsednik začasne uporniške vlade za severno Španijo. Vladne čete iz Barcelone so od treh strani obklopile to mesto in ga večeraj dopoldne osvojile. Prav tako se pričakuje vsak čas predaja mesta Villa Nueva v provinci Bajados in mesta Serrena, ki so ju vladne čete obe obklopile in odrezali od zvez z glavnimi uporniški četami.

Madrid, 28. julija. AA. Urvano javljajo, da se bodo uporniki, ki so jih obklopile v Villa Nuevi, v pokrajini Bajados, vsak hip predali.

Povsod ofenziva vladnih čet

Madrid, 28. julija. AA. (Havas.) Vladi je izdala uradno poročilo, v katerem pravi, da so njena letala vnovič in z velikim uspehom bombardirala uporniško Ceuto. Mislijo, da so pri tej priliki razdeljali tamošnje radijske postaje.

Vladna letala so bombardirala tudi Mellilo. Po obstreljevanju so nastali mnogi požari.

Socialistično glasilo Clarida piše v svoji današnji številki, da so poslali novo radijsko postajo, ki bo na isti dolžini valov demantirala neresnične vesti uporniških postaj.

Madrid, 28. julija. AA. Havas poroča: Vladi je po radiu objavila, da so hidroavijoni barcelonske letalske eskadre bombardirali upornike v Palmi na otoku Majorka. Nekaj voditeljev upornikov, ki so hoteli zbežati, so bili ujeti. Lovile so jih podmornice, ki so ostale zveste vladi. Zdi se, da je cesta od Bilbaca do San Sebastianu pro-

Uporniki ne odjenjajo

Ojačenja prihajajo

Sevilla, 28. julija. o. Mesto se še vedno nahaja v oblasti upornikov in so neresnične vesti madridskega radija, ki je sporočil v svet, da so uporniki zaradi neuspehov na ostalih bojiščih mesto sami zapustili. Ker vlade čete nikakor ne morejo v bližini Seville doseči kakave važnejšega uspeha, je madridska vlada izdala odredbo, da naj elektrarne odtegnejo oddajanje električnega toka vsem mestom, ki so v rokah upornikov, in sicer Sevilli, Cadixu in Aligicirasu. Elektrarne za vsa tri mesta se nahajajo izven mest in še vedno v oblasti upornikov. Zato se zdi, da bo vlada skušala ponovno zavzeti ta tri mesta in najprej priti v poset elektraren.

Lizbona, 28. julija. AA. General Franco, voditelj španskega upora, je odredil več prevozov vojaških oddelkov iz Maroka v Španijo. Po poročilu radiopostaje v Cordobi vlada popoln red in mir. Iz Cordobe so bili odposlani večji oddelki vojaštva in fašistične organizacije Španske falange, ki so iz okolice pregnale komunistične tolpe. Iz Cadixa poročajo, da so bili odposlani oddelki vojske v Malago, odkoder naj preženejo komuniste. Četam se je posrečilo v manjših spopadih prizadejati veliko škodo komunistom. Glavni napad na Malago se bo izvršil tedaj, ko prispejo ojačenja iz Potevedra na atlantski obali, kjer tudi vlada red in mir, ko so uporniške čete razorožile komunistične oddelke.

Vlada se pripravlja na beg?

Sevilla, 28. julija. o. Radiopostaja v Sevilli je ponoči nekoliko po polnoči objavila ugodno poročilo o operacijah generala Franca. Poročilo pravi, da je uporniška armada sedaj 40 km pred Madridom, ki se ne bo mogel dolgo upirati. Člani vlade upajo, da bodo lahko preko San Sebastiana zbežali preko morja.

London, 28. julija. o. Reuter objavlja v svojem dopolnjenem poročilu izjavo, ki mu jo je dal general Franco.

General Franco pravi, da se uporniško gibanje širi tudi v evropskih krajih Španije. V podkreplje tega je navedel, da se bo vrhovno poveljstvo upornikov te dni preselilo iz španskega Maroka v Sevillo.

Vrhovni poveljnik upornikov pravi dalje, da so v rokah njegovih čet ne le vsa tri glavna središča, iz katerih dobiva Madrid živila, marveč da

sta. Po tej cesti so večeraj že lahko vozili avtomobili. V Oviedu je bil polkovnik Areida poveljnik upornikov prisiljen, da se je moral predati, da bi se izognil krvavi borbi.

Madrid, 28. julija. AA. Havas poroča: Izve se, da so o priliki bombardiranja Melille in Ceute afriške čete pretrpela velike izgube, ker je poveljstvo upornikov opustilo namen, da bi se naprej držale v svojih rokah afriško obalo ob Gibraltarju. Položaj upornikov je zelo kritičen.

Barcelona, 28. julija. AA. Havas poroča: Vodja letalstva Sandino poroča, da so njegova letala tekom večerašnjega dne izdala podpirala napredovanje vladnih čet proti Saragosi. Vladne čete bodo kmalu imele v svojih rokah to zelo važno strateško točko. Večerašnji dan v Barceloni je potekel v velikem navdušenju, ko je vse prebivalstvo burno pozdravljalo povratek kolone, ki se je vrnila iz Avile, kjer je porazila upornike. Večerašnje vse kavarne in vsa gledališča delale normalno.

Baleari opustošeni

Marseille, 28. julija. AA. Havas poroča: Z letalom, ki vzdržuje zvezo med Alžirjem in Maršailom preko Balearskih otokov, so dopotovali v Maršailo dve španski vojaški osebnosti, ki pripadata fašističnim upornikom. Oba sta izjavila, da so vladna letala večeraj bombardirala vse otroke in povzročila veliko škodo glavnemu mestu otoka. Angleška konfretorpedovka »Galan« je iz Barcelone pripeljala 300 polnikov razne narodnosti.

Ujetnike žive zažgali

Lizbona, 28. julija. AA. Po vesteh iz portugalske meje so bili v mestu Badajosu aretirani vsi uglednejši pristaši desničarskih strank. Ker so ječe preveč napolnjene, so jih zaprli v cerkve, ki so jih komunisti pozneje zažgali. Mnogi jetniki so v obupu skočili skozi okna na ulico in bili na mestu mrtvi.

In v resnici...

Lizbona, 28. julija. o. Tukajšnji španski begunci izjavljajo, da v cel Španiji vlada anarhija. Poleg borbe med desničarji in levičarji krožijo po deželi roparske tolpe, ki terorizirajo imovitejši ljudi, duhovnike, ropajo cerkve in jih zažigajo.

Bayonne, 28. julija. o. V teku večerašnjega dneva je pribežalo čez mejo 7 karabinjerjev in dva civilista. Na zaslišanju so izjavili, da so pripadali armadi v Pampeluni in da so pobegnili, da se jim ne bi bilo treba pokoriti upornikom. Krožijo vesti, da je veliko število vojakov iz sektorja Novare poskušalo prekorčiti francosko mejo.

Bruselj, 28. julija. o. Havas poroča: Izve se, da sta odpravnik poslov in tajnik španskega veleposlaništva podala ostavko.

Moratorij!

Madrid, 28. julija. AA. (Havas) Moratorij, ki ga je objavila španska vlada v začetku meščanske vojne, je podaljšan do 2. avgusta.

Bencin iz Francije

Bayonne, 28. julija. AA. (Havas.) Obmejna straža je opazila, da so mnogi španski avtomobili po večkrat na dan prišli v Francijo in se vračali nazaj v Španijo. Na podlagi stroge preiskave so ugotovili, da so ti avtomobili dobavljali upornikom v Navari bencin in da so se nato zopet vračali v Francijo.

Uspeh: Zmagi pri San Rocu in Lalinei

London, 28. julija. AA. Reuter poroča iz Gibraltarja, da so marokanske čete proslavile zmago upornikov nad vladnimi četami pri San Rocu. Takoj po zavzetju mesta so legionarji izvršili preiskavo po hišah in našli okoli 60 pristašev ljudske fronte, ki so se bili skrili. Legionarji so jih takoj postrelili.

Gibraltar, 28. julija. o. Iz Gibraltarja poročajo, da je bil večeraj popoldne tu spopad med vladnimi četami in četami generala Franca pri Lalinei, v katerem so bile vladne čete pobite. V tej bitki je general Franco izgubil 60 ljudi, dočim je komunistična milica pustila na bojnem polju preko 300 mrtvih in več sto ujetnikov. Ker iz Maroka prihajajo vedno nova ojačenja za upornike, so vladni zveste čete odplule proti Estaponi, hoteč preprečiti nadaljnje prevažanje teh čet.

Francija poslala plinske bombe!

Pariz, 28. julija. AA. Današnji »Figaro« trdi, da je njegov poročevalec Bourgesu videl železniški prevoz za Španijo. V njem so bili štirje brzostrelni topovi in 26 zabojev topoveke municije. Poročevalec javlja, da je vlak prevažal tudi bombe napolnjene s plini. Ta trditve pa ni dokazana.

Pariz, 28. julija. DNB: Zunanji minister Delbos bo jutri imel referat v senatu, v četrtak pa bo podal obširen ekspozé pred parlamentarnim

Požar v tovarni »Intex«

Kranj, 27. julija.

Danes zjutraj ob 2. je izbruhnil v tovarni »Intex«, na tako imenovani Farovski lok, v oddelku, kjer je predilnica, požar.

Požar je opazil paznik Vidic, vendar je bil že tako močan, da ga ni mogel sam zadušiti, zato je takoj poklical par delavcev, ki stanujejo v bližini tovarne. Eden njih je takoj tekel po gasilce v mesto, drugi pa so pričeli že sami gasiti. Vendar je šlo to delo težko izpod rok. Gorela je vata, iz katere predejo niti. Povzročila je močan dim, ki je napolnil ves obrat, tako da so mogli v notranjost le s pomočjo plinskih mask. Tovarna ima tudi za primer požara po zidu napeljavane železne cevi, v katerih je voda in na te se na gotovih mestih morejo priklopiti brizgalne cevi; za to je vedelo nekaj delavcev. Ko so skušali gasiti, je pridrvela po cevi skoro vreča vode, ker je železna cev vodila ravno mimo ognja. Zato teh nekaj delavcev ni moglo niti omejiti, niti zadušiti ognja, ki je medtem huškal že skozi tovarniško streho. Prišli so na kraj požara kranjski in kmalu za njimi še stražniški gasilci, ki so nato v dobre pol ure ogenj zadušili.

Pogorelo je precej preje, vate in uničilo par strojev. Škode je precej.

Le to, da so gasilci prišli še do časa, ko ogenj ni zajel in dodobra vžgal stropni les, je rešilo tovarno. Kajli v tovarni so vsi podporniki iz lesa, ravno tako tudi vsa streha, kar bi lahko v trenutku pogorelo.

Ogenj je vsekakor nastal že v soboto, kjer se je vnela vata, ki je tako tlela in tlela, dokler ni zagorela. Verjetno je, da so se v neložaji osi pri kakem stroju in s tem tudi bala vate, ali pajk kak delavec, kljub prepovedi, kadil in ogorak vrget v kak kup vate. Ker pa je v tem delu vate zelo mnogo, se je požar lahko zelo hitro razvil.

Le hitra pomoč gasilcev in obilica vode je preprečila da bi pogorelo poslopje, v katerem dela preko 100 delavcev. V tovarni je precej modernih strojev, katerih vrednost znaša nad milijon dinarjev.

Tatovi s šolskih klopi

Bukarešta, 28. julija. m. Policija je danes aretirala večjo skupino srednješolcev, ki so se bavili s tatvinami koles in skušali tudi ponarejati denar. V zadnjem času pa so stikali tudi po kopalniški kabinah in kradli kopalcem obleko in denar.

Še ni miru v Palestini

Jeruzalem, 27. julija. AA. (Havas) Na cesti med Jeruzalemom in Tel-Avivo so Arabci enoči napadli angleški proviantni voz. Spremlajoči vojniki so začeli streljati in so pri ti priliki ubili 12 Arabcev.

Jeruzalem, 27. julija. AA. Havas poroča: Po vesteh Reuterja so angleški oddelki v zasedi napadli uporne Arabce. Bitka je trajala celi dve uri, in so Arabci pustili na bojišču 12 mrtvih. Število žrtev na angleški strani ni znano.

Grški narodnjaki proti levičarjem!

Solun, 28. julija. m. Konstantin Tsaldaris je v listu »Katimerinik« objavil proglas, v katerem poziva vse narodnjake na skupno patriotično narodno fronto, ki bi bila naperjena proti levičarskim strankam. Istočasno poziva Metaksasa, naj on prevzame vodstvo te fronte pri detakcijskih volitvah. Pojavljajo se tudi vesti, da ni nemogoče sporazum med populistami in liberalci, ako bi ti predložili vprašanje vrnitve upokojenih častnikov v službo. Na ta način bi se lahko tudi formirala parlamentarna vlada.

Zaharijev, »predstavnik« kmetijcev

Sofija, 28. julija. m. Poskus, da se združijo vse zemljoradniške frakcije, je naletel na odpor od strani Gičeva, ki se sploh ne mara pogajati s Zaharijevimi. Tega ne smatra za predstavnika kmetijcev, češ, da se je izneveril kmetiskemu programu s svojim vstopom v vlado Kimona Georgijeva dne 29. maja 1934.

Trgovinski odnosi med Italijo in Grčijo

Atene, 28. julija. m. Italijanski veleposlanik v Atenah je obiskal predsednika grške vlade Metaksasa. V politični javnosti se postavlja ta obisk v zvezo z razgovori, ki se vodijo za vzpostavitev normalnih trgovinskih zvez med Italijo in Grčijo.

odborom za zunanje zadeve. Delbos se bo dotaknil tudi dogodkov v Španiji. Izve se, da bo v petek predložena interpelacija v parlamentu zaradi dobav orožja v Španijo.

Berlin, 28. julija. o. Nemški poslanik v Madridu je izročil španskemu zunanjemu ministru ostro protestno noto zaradi razrušenja poslopja nemške delavske fronte in nemške šole v Barceloni. V tej noti pravi nemška vlada, da smatra špansko vlado za edinega odgovornega krivca vseh teh dejanj.

Pariz, 28. julija. o. V Barceloni se je življenje povrnilo v stari tir. Oblasti so objavile rezultat ubitih v zadnjih dneh in sicer okrog 400 ljudi. Svetnik notranjega urada v Barceloni je izjavil, da sedaj odhajajo vse vladne čete proti Saragossi, kjer bodo z ostalimi vladnimi četami izvršile odločilen napad. Spotoma so te čete osvojile več krajev, kjer so se bili ugnezdili uporniki. Tudi iz Madrida so poslali nove čete proti Saragossi in proti Guadalajari. Vladne čete so se sedaj dobro založile s hrano in municijo, kajti iz Barcelone stalno odhajajo tovarni avtomobili polni živil, prav kakor iz Valencije in iz Madrida. Valencia, ki je v tej državljanski vojni ostala popolnoma mirna, je poslala v Madrid že večeraj kar 11 vlakov hrane.

Naš up in naša nada - propada

Slike iz ljubljanskih ulic

Ljubljana, 28. julija.

Stoletje otroka

Dobo, v kateri živimo, ali bolje rečeno: skusamo živeti, so nekateri pedagogji, sociologi, psihologi in drugi takšnih -logi krstili za stoletje otroka. Bogve, ali so se ti zavidanja vredni optimisti, ki so bržkone na žive in mrtve prepričani, da je sodobni mladini življenje s samimi rozicami poslano, zavedali, ko so to lepo doneče ime zapisali, kako globok prepad zija med njihovo teorijo in brčko realnostjo? Naj gredo na periferijo mest, naj si ogledajo brloge brez sonca in zraka, v katerih nam dorasča na tisoče in tisoče članov novega rodu, naj z odprtimi očmi romajo skozi življenje, naj se ustavijo tod, naj se ustavijo tam — in če jim srce še ni povsem otopelo, se bodo morali zgroziti ob prizorih, ki se s filmsko naglico odigravajo dan za dnem in skorajda na vsakem ogli. In kar jim oči ne bodo videle in ušesa ne bodo slišala, bodo lahko posneli iz časopisov, če količkaj budno zasledujejo življenje in nehanje ljudi križem domove in širom sveta.

Besede so lepe, lepih vzgledov pa ni

Prirajamo materinske proslave, božično in Miklavžovo obdarovanje otrok, govorimo o vzvišenem poslanstvu žene, o njeni neusahljivi ljubezni do otroka, ki ga rodi v solzah in bolečinah — pri tem pa ne pomislimo, koliko je med materami takšnih, ki niso vredne naših slavošpevov, ki jim je otrok samo v breme in nadlogo in ga zato vržejo od sebe že v zarodku. Ali naj bodo morda afere z odpravljanim plodu in sežiganjem novorojenčkov, kakršno so na primer nedavno odkrili v tako imenovani višji belgrajski meščanski družbi — simbol stoletja otroka? V negativnem pomenu besede pač.

Značilno za razrvanost dobe, v kateri živimo, je, da so vprav tiste matere, ki nekako zviška gledajo na našo preprosto kmetko mater, polne puhlih fraz o poslanstvu materinstva — same pa jim ne dajejo lepih vzgledov. Seveda so izjeme tod in tam; niti od daleč nam ne prihaja na misel, da bi zaradi posameznih primerov materinske brezsrčnosti in brezvestnosti vrgli senco krivde na vse. Prav gotovo pa je, da je ostal materinski čut najbolj pristen, najbolj prvoten, naraven in sam po sebi razumljiv vprav v naših najbolj preprostihih kmetijskih materah. Zato pač ne potrebujemo naukov od tistih, katerim je proslavljanje materinstva največkrat zgolj poveščevanje samega sebe.

Rezultat vseh teh izsledkov in dognanj je za »stoletje otroka« porazen. Na eni strani ginja srb družbe za pečico propadajočih otrok, na drugi strani pa naravnost nepojmljiva brezbržnost za nepregledno vrsto drugih, ki nimajo ne kruha ne človeka vrednega bivališča in ki morajo že v svojih najnežnejših letih okusiti vsu tegobno socialne in družabne neenakosti. Le-tem kaj kmalu postane ulica edina učiteljica in vodnica na poti skozi življenje.

Prodajalka cvetja

To je samo ena izmed neštehtih, ki se pred našimi očmi pogrezajo, pa se nihče ne gane, da bi jih rešil, dokler še ne fičijo v blatu do vratu.

Petnajsti pomladi ima komaj za seboj, a knjiga njenega življenja že raste v pisan Zolajev ali Maupassantov roman, poln mladostnih padcev in zablod. Šibka je in slabotna, niti dvajset let človek ne bi mogel pridositi njenemu telescu, njen obraz pa je že star in siv od življenjskega spoznanja, ponižanja in gorja. Niti dvajset let ji ne bi prisodil in vendarle je doživela že vse, kar more doživeti odrasla ženska. Prodaja rože, prodala pa je že tudi svojo deklško čast. Imela je že nekajkrat opravka s policijo, stala pa je tudi že pred sodnikom za mladostne grešnike. Pa vse nič ne pomaga. Vabljeni klic ulice in mnogo obetajoče vrvenje nočnih lokalov jo vedno znova kot vrhinec potegne k sebi in ona nadaljuje tam, kjer je za kratek čas prekinila vaju gasto pot. Moralnih pridig je vajena kot cigan mraza, z odprtim srcem in odprto dlano pa se ji še nihče ni približal, nihče ji še ni ustvaril pogojev za drugačno eksistenco. Tako nam dorasča kot gnojen tvor na bolnem telesu človeške družbe, tiste družbe, ki se ukvarja samo z visokimi problemi, za take-le neznatne »problemovke« pa nima ne časa ne volje, čeprav bi se morala zavedati, da tudi take-le neznatni problemčki s časom dorastejo — v velike, pereče probleme.

Cvetje je rahlo, čez noč se ospe...

Kazele na uri se počasi pomika proti polnoči. Gosle v nočnih lokalih postajajo razigrane in široko nasmejane. Ne izbirajo besed in izrazov. Dvoumne opazke, surove kletve in kvante polnijo z dimom, alkoholom in človeškim znojem nasičeno ozračje. Ona je v tem smrdljivem ozračju stalen gost.

Ubogega invalida so spravili ob denar

Maribor, 27. julija.

Nedavno smo v »Slov. domu« poročali, kako sta kovaški pomočnik Šerbak in delavec Jurečko iz Pobrežja napravila z Mihaelom Lazarjem, katerega sta vodila popolnoma golega, zvezanega z jermenom, po Zrkovski cesti na Pobrežju. Par dni zatem pa smo poročali o smoli, ki je zadela delavca Dernekovića Franca iz Pobrežja, kateremu je nekdo ukradel v gostilni na Koroški cesti 2 jurja, ki ju je imel v skitljici od globina. Med obema dogodkoma pa se je sedaj razkrila zanimiva zveza, ki bo dala obilo gradiva tudi še sodišču. Stvar je bila sledeča:

Dne 12. julija je prišlo okrog 23 ponoči pred gostilno Prime na Zrkovski cesti na Pobrežju do pretepa med 70% invalidom Mihaelom Lazarjem ter med Šerbakom in Jurečkom. Sleđnja sta Lazarja obvladala ter se je moral sleči do golega. Roki sta mu zvezala s hladnim jermenom, na katerem sta ga vodila kakor medveda okoli tri ure po Zrkovski cesti sem in tja. Obledo si je moral Lazar nositi na rokah, listnico, v kateri je imel 2016 din ter niklasto uro pa je nosil v roki. Med potjo, ko sta ga njegova sovražnika vodila sem in tja, pa je Lazarju padla listnica in ura na tla. Listnico je pobral neki mož, čim pa se je dvignil, je pristopil Ivan Šlamberger ter mu vzel listnico in uro. Iz listnice je vzel denar, prazno pa vrnil najditelju, dočim si je denar in uro obdržal. Dogodek je videl tudi Dernekovič Franc, delavec brez stalnega bivališča Dernekovič je pri

Preden stopi v lokal, si natakne na obraz masko otroške ponižnosti in nedolžnosti. In potem gre od mize do mize in ponuja rože. Napol usahle so že le rože, kakor je usahla njena mladost. Nič več lepega, toplega in prisrčnega. Vsi-ljvo zaupno se njene oči zazro vate.

»Oh, dajte no, gospod, kupite rože!«
»Koliko pa stanejo?« jo povpraša ta ali oni, bolj za šalo kot zares.

In ona strokovnjaško presodi stopnjo njegovega duševnega razpoloženja in v skladu s svojim dognanjem določi ceno. Če se ji zdi interesent dovolj »neprištevit«, izkoristi konjunkturo in zahteva najvišjo ceno:

»Samo šest dinarjev šopek, gospod.«
»Šest dinarjev? Punca, ali si znorela?!« vzkipi gost, ki je navadno bolj »prištevit«, kot si ona misli. Nezmisljiv psiholog pač ni nihče, tudi ona ne.

In se začne barantanje brez konca in kraja.
»Pa dajte pet, nolk hitro znižajo ceno v strahu, da se kupec ne bi premislil. Od petih dinarjev zdrkne z oblakov na realna fla enega samega borega dinarja. In še tega ji redkokdo odrine. Skorajda vsi jo podijo od mize kot nadležno živalco. Se dobro, da je neprijazne besede in psovke ne zadenejo več v živo. S časom se jih je privadila kot lačen pes brc...«

Komaj nekaj dni je od tega, kar sem jo spet videl. Pijan gost je njeno slabotno, jetično telesce prišel k sebi in ji zašepetal nekaj na uho. Nekaj zelo grdega je moralo biti. Ona pa ni trenila z očmi, ni zardela, ni se branila. Pokimala je, kakor pokima človek, ki mu je že čisto vseeno, ali ima en blaten madež na duši več ali manj. Poželjivo je stisnila podarjeni drobiž v dlani in odšla. Kam? To ve samo ona.

Da bo mama kupila mleko...

V kavarni je dopoldne vse tako tiho in mirno. Redki gosle sedijo vsak pri svoji mizi, zatopljene v časopis. V časopisih je toliko zanimivih vesti iz širokega sveta. Na primer: Ta in ta blaga gospa iz bogate meščanske družine je podarila za revne otroke petdeset dinarjev. Namesto venca na grob ljubljani prijatelji! Srečni otroci! Zdaj ne bodo več lačni... Ta in ta gospod na visokem položaju apelira na merodajne faktorije, naj brezobzirno nastopijo proti prosjačenju otrok, ki so prava sramota za narod in družbo. Pomislite: kar na cesti ustavljajo ljudi Matere, ali tako vzgajate otroke? Sibo v roke, šibol Kdo bo beračkom dal kruha, čigava dolžnost je, skrbeti zanje, če so brez matere, ogorčeni dopisnik ne pove. Pa to tudi ni važno. Kdo bo iskal vzrokov in krivcev, ko pa je tako prijetno z onstran brega gledati na vso to človeško bedo in shisko ter se zgražati in delati moralne pridige! Nekateri ljudje pač nikoli ne bodo mogli razumeti, da vsakemu pač ni dano živeti tako lepo, počeno in dostojno kot njim.

Pa ti to prijetno kavarniško tišino kar na lepem vzemirni bosopet fantek. Komaj šest let mu je in ves je raztrgan in umazan. Previdno pokuka skozi vrata in ko vidi, da nevarnosti v obliki zadržnega natakarnja ni blizu, hitro smukne k prvi mizi in z drobnim glasom zaprosi:

»Gospod, dajte no dinar, da bo mama kupila malo mleka!«

Gospod dvigne glavo pa se takoj spet skloni nad časopisom in malomarno bere dalje, kakor da se ni zgodilo ničesar. Niti žilica se ne premakne na njegovem obrazu.

Fantek čaka, čaka, ne dočaka. Neslišno stopi k drugi mizi in ponovi:

»Gospod, dajte no dinar, da bo mama kupila malo mleka!«

Ta pa niti glave ne dvigne, samo z roko zamahne, kakor da mu je nadležna muha sedla na nos.

Fantek pa še ne obupa. K tretji mizi stopi in njegove žalostne oči se še bolj proseče zazro v gosla in negov glas zatrepeta od komaj zadrževanega joka.

»Beračisti se ne sme!« ga strogo zavrne tretji gospod.

On pa z zadnjim drobcem upanja hodi od mize do mize in ponavlja naučno kot avtomat:

»Gospod, dajte no dinar, da bo mama kupila malo mleka!«

Po stopinjah svojega očeta

In mora preslišati vse: »Smukaveč! Nadloga beračika! Capin! In če se ta ali oni gost res »spozabi« in mu milosno šisne petdesetstres novic v dan, beraček vse srečen odhiti iz kavarne, kakor da nosi s seboj zaklade vsega sveta. Pa ne nese priberanega izkupička materi za mleko. Kaj še. Stopil sem za njim in sem videl: na ogli ga je že čakal starejši brat. Skupaj sta jo mahnila v bližnjo slaščičarno in si kupila sladoleda. Matere fantek že tri leta nima več. Kako naj mu torej kupi mleko. Zaenkrat kupuje za približni denar še sladoled, a mi daleč čas, ko bo verno sledil stopinjam svojega očeta, ki v vrnu in žganju potaplja svojega življenja skrbi in bridkosti.

Drugeče tudi ne more biti. Takšno je pač zanekrat še to »stoletje otroka«.

Šlambergerju prenočil, naslednjega jutra pa sta si denar razdelila. Šlamberger je izročil Dernekoviču 1000 din, nato pa mu je dal še ostali znesek, katerega je Dernekovič skupaj s prvim spravil v skitljico za globin. Dne 15. julija sta se podala Šlamberger in Dernekovič v Maribor, kjer sta šla v neko gostilno na Koroški cesti. Skitljico od globino z denarjem je imel Dernekovič v žepu. Sukniji z dragoceno skitljico je v gostilni slekel. K mizi je prisel tudi več lahkovih deklet, s katerimi je Dernekovič plesal. Ko se je slednji prijel za sukunjeve žep, je s strahom opazil, da mu je skitljica z denarjem vred izginila. Šlamberger in Dernekovič sta tatvino prijavila policiji, seveda pa nista povedala, na kak način sta prišla do denarja. Policija je stvar preiskala, ni pa mogla tatu odkriti. Medtem časom pa je prišlo na dan, kdo si je prisvojil Lazarjev denar. Ob krivca, Šlamberger in Dernekovič sta svojo krivdo priznala, denarja pa seveda ne bosta vrnila.

Tragična smrt vzornega posestnika

Sv. Peter v Sav. dolini, 27. julija.

Včeraj okrog 8. ure zvečer se je dogodila v Sv. Petru v Sav. dolini huda nesreča, katere žrtev je postal vzgleden mož in najboljši oče, posestnik Ivan Ribič iz Zg. Roj. Ribič se je vozil ob tem času na svojem kolesu iz Dobroteše vasi proti Sv. Petru. Pred občinsko hišo v Sv. Petru se je pa zgodila huda nesreča, ki pa dosedaj še ni pojasnjena. Ribič je padel s kolesa in obležal nezavestno poleg dr-

Nedelja dopoldne v olimpijski vasi

Berlin, 26. julija.

Biti gost Nemčije, se pravi biti gospod. Hranijo nas dobro, nastanjeni smo v lepih šotirih, marke, ki smo jih vzeli s seboj, so skoraj še nedotaknjene, programa je toliko, da iz od časa do časa želite oddiha. Z olimpijskimi izkaznicami, katere so nam poslali v Zagreb, imamo prost vstop prav povsod. Tudi na cestni in podzemski železnici, na omnibusih in na visoki železnici.

Naskočili smo danes jutraj prvi omnibus, ki je vozil v Olimpijsko vas. Razume se, šli smo v prvo nadstropje, da smo gledali maratonsko progo in ljudi, Grunewald in tipična jezera berlinske okolice.

V hiši „Zveze narodov“

To že veste, da so zgradili Olimpijsko vas daleč v gozdovih berlinske okolice, da bi živeli tekmovalci čim bolj v miru. Tekmovalci so kakor otroci in morajo vse imeti, kar si želijo: gozdove in travnike, jezero in kino, izbrano hrano in posebno kopalnico, igrišča in mir... Tukaj imajo vse: Avstriji so zahtevali katoliško kapelico in so jo dobili, Finci svoje kmečko parno kopalnico — in so ga zgradili...

Vse je to silno lepo; hiš skoraj ni videti, dasi jih je 500. Raztresene so po gozdovih. Vmes so lepa polja, travniki, borovi in brezovi gozdičji in grede dišečega cvetja. V Olimpijski vasi diši po zdravju...

Vstopimo najprej v »hišo narodov«. Človeku se zdi, da je vstopil v veliko banko: tu je 52 oddelkov, v vsakem oddelku drugi olimpijski predstavnik. Takoj pri vходу zagledamo krasne slike Bleda in Dubrovnika, v kabini g. Jankovića iz Zagreba in nemškega poročnika Bruckharta. To je torej jugoslovanski urad.

Prebivalci Olimpijske vasi so naravnost edinstvena mešanica pisanih kolonijalcev. Prevladujejo črnokožci vseh varijacij in neprekosljivih postav.

Najbolj nam imponirajo Japonci. Pri njih vlada edinstvena železna disciplina: ob trideset na 9 izginejo v svoje hišice, pa četudi so videli samo pol filma, četudi morajo zapustiti koncert Kiepure ali izpustiti zanimivo srečanje s Lindberghom ali Schmeelingom.

Atraksije v Olimpijski vasi

Tudi Amerikanci so v Los Angelesu zgradili Olimpijsko vas. Postavili so 800 skromnih hišic, katere pa so — prodali že vnaprej. Eno od teh so

poslali v Berlin in sedaj stoji kot zanimivost v parku Olimpijske vasi.

Tu vidite tudi prevoznico kino, v katerem vam brezplačno razvijajo in kažejo filme, katere ste preko dneva posneli.

Vsak večer imate pomembne prireditve: sedaj koncert berlinske filharmonije, sedaj Jana Kiepure, drugič zopet športne atrakcije.

Najbolj so nas zanimala igrišča, kajti vedeli smo, da bomo tam našli vse slavne športnike pri treningu. Oči se zaustavijo na Amerikancu Toran-su. To je orjak, karkšnega si niti zamisliti ne morete in ni čudno, da meče kroglo 17 m daleč. Danes se igra z žogo in je naravnost smešen pri svojem opravi.

Kakor da niso pri pravi pameti...

Ne morem se ostri predodkna, da sem v ciklusu, ko gledam olimpijske »kahone« pri treningu. Vse je to abnormaalno! Ni prostora, da bi metali kopje in tako nekako samo mahajo z dolgimi suli-cami, kakor da grozijo... Pri disku so sami orjaki, gotovo vsi 2 m visoki. Nemirni hodijo naokrog, kakor da so prepolni moči, ki išče sprostitve.

Vseč so mi tekači, najbolj črni. Zdi se vam, kakor da imajo silno dolge noge, noge vse do prs. Okretni so kot srne in tečejo kot strela. Na živalsko gracioznost me spominjajo. Stopim do najlepšega črnca. Vprašam ga kar slovensko, kdo da je in z rokami mu povem, kaj da hočem. Tukaj se sploh z rokami sporazumevajo. Odgovori mi po svoje, toda kdo bi ga razumel? Pomolim mu listek. »Williams 400 m 46.2« mi dobrodušno napiše in takoj sem razumel, da bo čez 10 dni na prsih tega Kalifornijca zlata ali srebrna kolajna zmagovalca na 400 m.

Vstopim v posebno dvorano za orodno telovadbo. Amerikanci so ravno na bradljah: premet iz stoji v stoji, tčudoviti premahi, artistika prve vrste, da se staremu telovadcu, ki to gleda, ježijo mišice.

Moji fantje gledajo v boksaški ring. Slika, ki jo vidimo, je smešna in neprijetna. Mlad boksar, utrujen in preznojen, skače po ringu in udarja v prazno, se krije in umika... To je njegov koncentracijski in kondicijski trening... In zopet smo v plavalnišči in zopet na zelenih livadah — in zopet v omnibusu, ki drvi proti Berlinu.

Danes je nedelja. Popoldne gremo s parnikom na izlet v berlinsko okolico.

D. Ulaga.

Kočevski rekrut pomandral drž. trobojnico

Kočevje, 26. julija.

V lojalnost in državoljnost naših Kočevčev, je svojevrstne mešanice turinskih priseljen-cev in naših Ribničanih ter Kočevčev, pač menda nihče več ne verjame. Zadnji tak — zavestni — laikovvernež je le še naša JNS — Jugoslovenske Nationalpartei. Odkar so jo pa Kočevčari pustili na cedilu in si pri zadnjih volitvah izbrali drugega zagovornika v osebi dr. Lovrenčiča, pa tudi ona nima dosti opravka z njimi. Sami pa iz gole oportuniteti še nadalje zatrujejo, da res ljubijo našo državo. Tako se na primer ob državnih praznikih zberejo v prostorih nemško-švabskega Kulturbunda; govorniki nastopijo in vzklika kralju, na koncu pa vsi skupaj zapojejo državno himno »Gott der Rechte« (Bože pravde). A vse to je le hinavščina, ponarejenost in neiskrenost. Njihovo srce bije le za enega moža, za močnega Führerja, ki je življenje njihovega življenja. O njem govori že sleherni nemški otrok (zlasti če nosi v sebi slovensko kri), o njem li pripoveduje že drevo v zelenem gozdu, označeno s kljukastim znamenjem. Na Kočevskem se Nemci ne ločijo morda v »liberalce« in »klerikalce«; vsi imajo le eno orijentacijo in eno vero in ta je: Rajh, odkoder ima v najkrajšem času prihod odrešenje...

Navedel bom samo en primer kočevske sovražnosti do naše, njim predbore domovine.

Celjske novice

Celje, 27. julija.

Celjska klavnica v prvem polletju 1936. V prvem polletju letošnjega leta je bilo v celjski klavnici zaklanih 27 konj, 16 bikov, 539 volov, 487 krav, 104 tele, 1509 telet in 1775 prašičev, skupaj 4457 glav živine. Od tega je bilo zaklanega za vojaštvo 259 krav in 56 volov. Iz te statistike je razvidno, da koljelo celjski mesarja za celjske potrebe le boljše živino, saj je bilo zaklanih nam dve tretjini volov, t.j. boljše živine. V tem času je bilo v Celju uvoženo 1124 kg govedine, 10.236 kg tele-tine, 11.983 kg svinjine, 79 kg bravnine, 88 kg kozletine, 633 kg sveže slanine, 17.393 kg suhega mesa, 471 kg suhe slanine, 828 kg klobas in polsalam, 10 kg mesnih konzerv, 1829 kg rib, 2314 kg masti in 6464 kg soljene slanine. Skupaj je bilo uvoženo torej po statistiki celjske klavnice v tem času 53.352 kilogramov raznega mesa in slanine. Poleg tega je bilo uvoženo v Celje še okrog 10.000 kg slanine, predno je stopila v veljavno uvožnina. Za led je dobila mestna klavnica v prvem polletju 20.551 Din in bo že konec tega meseca dosežen v proračunu predvideni donos od umetnega ledu. Hlačilnica je dala v prvem polletju 46.700 Din dohodkov.

Žrtvi nesreče. Mihevc Jera, delavca z Zg. Hu-dinje, stara 45 let, je v nedeljo na hodniku pred hišo padla in si zlomila levo ključnico. — Habjan Viktor, sin tov. delavca v Gaberju, star 6 let, je v nedeljo ob 6.30. doma na vrtu padel in si zlomil desno roko. — Dolenc Rajmund, sin poštnega zva-ničnika iz Nove vasi, star 4 leta, je postal v nedeljo žrtev neprevidnega kolesarja. Doma ga je povozil neki kolesar in mu zlomil levo novo in ga poško-doval po glavi.

Vlom v šolske pisarne

V noči od sobote na nedeljo je bilo vlomljeno v pisarniške prostore tukajšnje mestne šole. Pri dvorističnih vratih šolske telovadnice je vlomilec vdrl v pritličje, kjer je trgovska šola. Tu je vlomil v pisarno ravnateljstva trgovske šole, kjer je od-pril in prebrskal vse predale. Iz pisarne je odnesel fotografski aparat in nekaj drobiža. Ko je bilo tu »delo« opravljeno, se je lotil še pisarne Dekliške

vesa ob cesti. Pri padcu je dobil pretres možga-nov, počila mu je pa tudi lobanja. Direktnih prič, kako se je zgodila nesreča ni, zato se ne ve, ali je Ribič zavozil s kolesom v drevo, ali je trčil skupaj s kakim drugim kolesarjem. Z mesta nesreče so ne-zavestnega Ribiča takoj prepeljali na njegov dom v Zg. Roje. Pokojni je bil star 52 let, poročen ter zapuščal 5 nepreskrbljenih otrok. Pogreb bo v sredo ob 7. uri jutraj od doma na farno pokopališče v Sv. Petru. Naj bo vzornemu katoliškemu možu, zvestemu soprogu in dobremu očetu Bog obilen plačnik za vsa dobra dela. Zalujočim naše iskreno sožalje!

narodne šole v prvem in pisarne Deske narodne šole v drugem nadstropju. Očividno mu je šlo pre-livsem za denar, a njegov trud ni imel zaželenega uspeha. Isto noč je bilo vlomljeno tudi v upravi-teljevo pisarno na okoliški deški šoli, a tudi tu vlomilec ni imel sreče: denarja ni bilo...

„Tour de France“

Pri XIII. etapi od Marseilleja do Montpellierja (168 km), so bili tekmovalci razdeljeni v dve skupini. Prvi del etape Marseille — Nimes so pre-vozili skupno, v drugem delu pa so posamezna moštva vozila v časovnem razdobju. Do Nimeza je vodil Le Greves s 4:12:15 pred Meulenbergom in Mazzeom. V časovni vožnji drugega dela etape so najprej vodili Francozi pred Španci in Luksem-buržani. Zmagali so Belgijci z 1:10:28 in za njimi Francozi.

Grčec še vedno tekmuje in je pri trinajsti etapi zavzel od 52 tekmovalcev 40. mesto. V splošnem plasmanu stoji na 49. mestu. Avstriji so med tem časom odstopili, od Nemcev tek-mujejo samo še trije. Jugoslavija stoji zaradi iz-stopa Avstrije zopet na zadnjem mestu.

ANGLEŽI BRANIJO DAVISOV POKAL Z 2 : 0.

V soboto so se pričele finalne tekme za Da-visov pokal med Avstralijo in Anglijo. Pretekli teden so Avstranci premagali Nemce s 4 : 1, po-slali s tem interzonski zmagovalci in prišli v fina-le z Angleži, ki branijo to dragoceno trofejo.

Prvi dan je bil za Avstralijo nesrečen, bila je premagana z istim rezultatom kakor Jugoslavija od Nemčije, z 2 : 0. V single partiji sta se sreča-la svetovni prvak Crawford in Austin. V začetku je izgledalo, da vodi Avstralec, posebno ker je dobil prvi set s 6 : 4. Toda pozneje se je Austin razigral in s sigurno igro odločil nadaljnje tri se-te v svojo korist s 6 : 3, 6 : 1, 6 : 1.

Nato sta nastopila svetovni prvak Perry pro-ti Quistu. Prvi set je dobil Perry, nato se je mo-rala igra zaradi dežja prekinili. Po daljšem pre-sledku se je igra nadaljevala, pri kateri je dobil Quist drugi set s 4 : 6, Perry pa dva s 7 : 5, 6 : 2e in s tem dosegel bod za Anglijo.

Danes se odigra poslednji single partiji Perry-Crawford in Austin-Quist.

Stuttgart, 28. julija. AA. (DNB) V dolini Murge je zavozil v prepad tovorni avtomobil s prikoli-cami. Vozilo se je 36 članov nacionalne socialistič-nega napadalnega oddelka. 18 mož je bilo na mestu mrtvih, 2 osebi, od teh ena deklica sta preminuli v bolnišnici.

Berlin, 28. julija. AA. (DNB) Avtobus, ki je vozil iz Chemnitza v Leipzig, je v bližini Plavna zavozil v nasip. 22 oseb je ranjenih, od teh hudo osem.

Casablanca, 27. julija. AA. (Havas) V bližini Rabata se je prevrnil avtobus. 15 domačinov se je hudo poškodovalo.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 28. julija: Sv. Viktor.
Jutri, sredo, 29. julija: Sv. Marja.

Lekarne. Nočno službo imajo: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6, mr. Hočevar, Celovška 62, in mr. Gartner, Mosle.

Avtoizlet: 3.—7. avg. na Dunaj, 3.—11. avg. v Berlin. 7.—9. avg. na Grossglockner, 22.—26. avgusta na vsa jezera Salzammerguta. Prijave: Izletniška pisarna Okorn, Ljubljana, hotel Slon, telefon 26-45.

Opozorilo davčnim zavezancem! Davčne zavezance l. skupine opozarjamo, da so seznanjeni osnovni pridobitni v pogled v mestnem odpravniku Mestni trg št. 27, III. nadstropje, soba 48 od 27. julija do 31. avgusta med uradnimi urami od pol 8. do 14. ure. Več je razvidno iz razglašila, ki je nabit na mestni deski v veži iste hiše (omarlac).

V tem terminu je na vpogled seznam za sledeče stroke in obrti, ki so podvrženi pridobitni: 1. a) mlekarne, 1. b) razni, 2. trgovine z mešanim blagom, 3. kramariji, 4. vrtnarstvo, 5. trgovine z usmjem, čevlji in čevljiarskimi potrebščinami, 6. agencije, komisije trgovine, 7. brnarije, 8. trafike, 9. trgovine z deželimi pridelki in semeni, 10. trgovine s stroji in vozili.

Ljubljana, 27. julija 1936.

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredi v dneh 28. do 31. julija t. l. tečaj za rokodelske pomočnike, ki se nameravajo podvržiti mojstrskemu izpitu. Predavanja se bodo vršila v prilicih dvorani Zbornice TOI v Ljubljani, Bečihova ulica št. 10 vsak dan od 18. do 20. ure. Predaval bo zborniški tajnik dr. Josip Pretnar o predmetih, ki pridejo v poštev za teoretični del mojstrskega izpita ter se zahtevajo splošno od vsakega kandidata brez ozira na stroko. Udeleženci naj se zglasijo v ponedeljek 27. tega meseca ob pol 18. uri v predavalnici. Prinesajo naj s seboj zvezek in svinčnik, da si morejo delati zaznamke. Tečaj je brezplačen.

Dobavo rešanelega ovsca, koruznega šrota in srednje debelih pšenčnih otrobov razpisuje meslinopoglarstvo v Ljubljani. Interesenti se opozarjajo na razpis v Službenem listu z dne 25. julija št. 60.

Za nabavo kulise sušilnice v mestni ubožnici v Japljevi ulici razpisuje meslinopoglarstvo v Ljubljani oferto licitacijo. Interesenti se opozarjajo na razpis v Službenem listu z dne 25. julija t. l., str. 354.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 28. julija: 12.00 Nekaj eksotičnih skladb (plošče) 12.45 Poročila, vreme 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Harmoniko igra G. Stanek Avgust 14.00 Vreme, borza 15.30 Nacionalna ura: Razvoj feminizma v Jugoslaviji (ga. dr. V. Vovčur) 16.00 Kodača (iz Zagreba) 19.00 Preno iz Salzburga: Mozartova opera Don Juan — V odmoru ob 20.40 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 22.35 Čas, vreme, poročila, spored.

Drugi programi

TORBEK, 28. julija. Belgrad 11: 20.00 Slavnostni ruski koncert ob priliki proslave sv. Vladimirja 21.00 Djo govora komedija Jutrarnji razgovor 21.30 Vokalni koncert 22.00 Radijski orkester — Belgrad 11: 20.00 Banja Koviljača (dr. Zagorčič) — Zagreb: 19.00 Preno iz Solnograda — Dunaj: 19.05 Preno iz Solnograda 22.45 Radijski orkester 24.00 Plesne plošče — Budimpešta: 19.00 Koncertni večer 20.30 Olimpijska plamenica na Madžarskem 22.05 Ciganska glasba 23.25 Jazz — Trst-Milano: 17.15 Laska glasba 20.45 Goldonijska glasbena komedija Stirijski grobnici — Rim-Bar: 17.15 Instrumentalni koncert 20.40 Rocova igra Umirajoči gladijator 22.15 Plesna glasba — Praga: 19.05 Preno iz Solnograda 22.50 Plošče — Berlin: 20.10 Haydnov koncert 21.00 Zabavni koncert — Vsa Nemčija: 20.10 Preno s kongresa v Hamburgu 22.15 Olimpijska plamenica na Madžarskem (iz Budimpešte) 22.30 Plesna glasba (iz Berlina) — Berolmster: 19.50 Svičarski večer 21.10 Krentzerjeva opera Nočni tabor v Granadi — Strassbourg: 20.45 Simfonični koncert.

„Jutro“ in Sokolstvo

Nedeljski „Jutro“ uvodnik se obširno bavi s Sokolstvom ter med drugim pravi:

V jugoslovenstvu je nele rešitev naših notranjih problemov, v njem je tudi spas našega naroda. Jugoslovenska ideja ima danes v Sokolstvu eno svojih največjih trdnjav. V sokolski labor ne more nobena prevratna misel. V Sokolstvu se zavestno združujejo pri kulturnem delu pozitivni in konstruktivni elementi našega naroda. Tu ne more biti nobene nejasnosti, nobenega skrivanja, nobenega kompromisa.

Zato je dobro, da se že nekaj časa sem vrši v Sokolstvu razširjevalni proces, ki izloča iz njega vse, kar bi moglo kvariti čisto linijo sokolskega idejnega programa. Narod in država imata vse razloge, da ta proces spremljata z vso simpatijo in pri tem na vso moč podpirata nadaljnji razvoj sokolske organizacije.

Ne čudimo se, če se v današnjih časih splošne zmešnjave pojmov zopet more pojavljati staro sovražstvo proti Sokolstvu. Oni, ki jim je jugoslovenstvo trn v peti, bi hoteli zopet borbo proti Sokolstvu, v glavnem zaradi tega, ker je nosilec nacionalne ideje v najširših vrstah našega naroda. Ker drugače ne morejo, si v zadnjem času izmišljujejo najbolj neverjetne klevete in laži o sokolskem delu in se ne strašijo celo denuncirati, da je Sokolstvo izpostavljen komunistični okužbi. Pri tem sami dobro vedo, da je sokolska ideja čista antiteza komunistični misli in da je sokolsko delo najzanesljivejše sredstvo proti boljševski bolezni. Toda svoja sumničenja izrekajo, da bi kompromitirali organizacijo, katere najvišji zakon je jugoslovenska misel.

Kopalci, pozor pred tatovi!

Vroč julijski popoldnevi so prisilili marsikoga da se še hladil v Newljico na mestno kopališče. V Kamniku se je slučajno nahajal neki mlad potepuh iz Mengša, katerega je pol čisto po naključju zanesla v mestno kopališče. Videč ta vrvež mladih kopalcev in kopalk, je takoj izrazil priliko ter se neopazeno zmuznil v neko kabinico, kjer je bilo shranjenih več oblek. Izvršil je pregled žepov in nekemu kamniškemu akademiku ukradel iz žepa avstrijski zlatnik za 20 kron ter 18 din našega denarja. Zadeva je bila prijavljena mestnemu stražniku g. Zabavniku, ki je odšel v Mengeš na dečkov dom in ker ga ni našel doma, je o stvari poročil tudi mengeškemu orožniku, ki ima o dečka tudi že v evidenci za podoben greh. Dečko je brez sledu izginil. Čim ga izsledijo javni organi, ga bodo pripeljali k tuk. okr. sodišču, da ga primerno kaznuje in odda dalje v poboljševalnico.

Poletje - čas izletov v gore

Sneg je pokopel, tudi v višinah nad dvema tisočema metrom je zacvetela pomlad. Zaspančki, vlecevetni svišč. Cojzove zvončke, planinska nebina in druge visokogorske rože prepredajo skromne travnate ruše, ki zelene sredi gruša in pečevja. Čeprav pripeka sonce, je zrak oster in zdrav. Če se kje razbela skalnata stena, soperico kmalu razblini veter, ki se je bil vzel bogve odkoder.

To je čas dopustov, saj v mestu zaradi vročine skoraj ni mogoče več vzdržati. To je čas gorskih izletov in tur. Tisoči in tisoči v poletnih mesecih pohite iz mesta v gore, pač iz hruma v samoto, proči iz zatohlosti na sveži zrak, proči iz enolične ravnine v razkosano, pestro gorsko pokrajino. Na višino, s katere se očem odpirajo novi svetovi. Razgled z vrha, lepota pokrajine in zavest uspešne podjetnosti bogato nagrade človeka, ki se je čisto v potu obraza ure in ure mučil po slabo uhojenih, strmih stezah. Kako daleč se vidi s samotnega vrha ob lepih dnevih! Oči se kar ne morejo nagledati vse lepote, ki leži blizu in daleč naokrog pred njimi. Duša se spočije in veseli se vračajo ljudje spet nazaj v mesto po svojem vsakdanjem poslu.

Oni ljudje, ki morejo vsako leto iti le enkrat ali dvakrat v gore, radi tožijo, da jih vselej, na vsaki njihovi turi žulijo čevlji ali da jim nagaja prebava, da se jim vname koža v kobalu ter zaradi tega ne morejo v tolikšni meri uživati krasot visokogorske ture. Mnogokrat jih tudi sonce tako ožge, da se ne morejo niti pošteno premikati. Prav tem, in to je gotovo najširše obistnoto (saj kdo pa, razen študenta, more tolikokrat v gore, da se tam že skoraj aklimatizira!), prav tem naj veljajo naslednji nasveti:

Ko se pripravljate na izlet ali turo, kupite v trgovini od jedače le take stvari, za katere veste, da jih vaš želodec z lahkoto prenese. Za vsak primer (hitrica in podobno!) vzemite s seboj še stekleničko brinjeveca ali kupite v lekarni tanalbinske. Nahrbtnik morate pravilno naložiti, vse stvari tako razporediti, da vas ne bodo tišale in da se vam bo nahrbtnik, ko ga boste optali, lepo vlegel na

hrbet. V apoteko, ki jo vzamete s seboj, vzemite nekaj metrov povoja, stekleničko jodove tinkture in škatlico pudra. Če vas radi ožulijo čevlji, potem pred prvo turo, ki jo zdaj nameravate narediti, napravite tole: Tik preden mislite oditi na kolodvor, umijte noge v mrzli vodi ter mokre noge krepko namažite z navadnim milom, ki ste ga bili prej zmočili. Zdjaj obujate na namazane noge par tenkih nogavic in na te šele par debelih nogavic, potem pa čevlje. Noge pa morate namazati tako po podplatu kakor tudi zgornj — vse do gležnja. Korist, ki jo boste imeli od tega, bo ta, da boste imeli ves dan lepo hladno v čevljih ter da vas čevlji ne bodo prav nič ožulili. Seveda, ko boste zvečer prišli na cilj, ki ste si ga bili za ta dan zastavili, v to ali ono planinsko kočjo, potem naj bo prva vaša skrb, da si dobro umijete noge in na gole noge obujete mehke domače copate, da se vam noga spočije. Preden gresite spat, si noge še enkrat sperite z mrzlo vodo, potem pa takoj v posteljo. Zjutraj, pred nadaljevanjem ture, si zopet umijte noge ter jih mokre namažite z milom in se obujte tako, kakor prejšnji dan. Potem se vam ne bo treba s ture več vračati šepavim. — Če niste sonca vajeni, to se pravi, če se v ravnini pri kopanju še niste dovolj utrdili, potem nikar ne hodite po gorah v kratkih hlačah, še manj pa, da bi se slekli in hodili z golim gornjim telesom, izpostavljeni pekočim solničnim žarkom. V gorah je sonce močnejše, kakor v ravnini. Če boste zagrešili tako napako, boste seveda pošteno občutili posledice. Ne splača se vso noč premetavati se z največjo obzirnostjo in previdnostjo po ležišču ter drugi dan kakor polomljen nadaljevati turo. Nič vam ni prav, tudi najmehkejša srca se vam zdi nezno in trda kakor pločevina. Vse vas boli, muči vas žejja, slaba volja vam vzame vse veselje nad turo. Če že hočete na vsak način v gorah postati rjavi, potem se pred nastopom ture, nekeje v gorskem gozdu, dobro namažite z orehovim oljem, nato pa površ še z Nivea kremo.

(Nadaljevanje jutri.)

Ob gradnji železnice št. Janž-Sevnica

Kratek sprehod po tunelu

Že vse letošnje leto gradi gradbeno podjetje ing. Dukič novo železniško progo med št. Janžem in Sevnico. Nova proga je dolga 12 km, v delu pa je sedaj prvi del, dolg okrog 9 km. Ta del proge gradi podjetje za 12,280.000 Din. Nova proga se bo odcepila na sedanji progi Trebnje—Krmelj med postajama Pijavice—Krmelj in zavila nato po mirenški dolini do Save, kjer bo šla čez veliki most do Sevnice. Imela bo 2 postaji: prvo v Tržišču, drugo pa pri Jelovcu. Sedaj dela na 9 km dolgi progi okrog 900 delavcev, ki so večinoma vsi domačini in Slovenci.

Pestro delo

Kdor pozna tiho dolino reke Mirne, se bo začudil, kako se je ob gradbenih delih spremenilo njeno lice. Tam kjer je svoj čas v zelenih gozdovih ob sešestanju dreveja kukala kukavica, pojo danes klavirja, krampi in lopate. S trusem se prevažajo številni vozički, ki jim dodaja bas grmenje ob razstreljevanju skal. 9 km doline je oživilo. Železniška proga se ves čas naslanja na pobočje, ki se spušča v dolino reke Mirne. Zato je skoraj vzdolj ob vseh 9 km proga na eni strani zasekana v pobočje, na drugi strani pa zavarovana z nasipom. Ta zasek je običajna oblika nove proge in prav zato zahteva veliko dela. Svet, po katerem teče proga je v glavnem iz laporja, škrljčevca, apnenca in dolomita. Zato je treba včasih v zaseki zavarovati progo pred plazovi, drugod pa se mora pregrizati proga skozi skalo. Na več krajih se približa Mirna progi in zato oblagajo razmeroma visoki nasipi z velikimi kamni, ki naj preprečijo, da Mirna ne bo mogla spodjesti proge. V plazovitem svetu večkrat zavarujejo progo s posebnimi zidovi; vsa ta dela pa zahtevajo precej časa. Ob vsaj progi je napeljan industrijski tir, po katerem odvažajo odkopano kamenje in gruše tja, kjer ga potrebujejo za nasip. Posebni stroji pri gradbenih delih ne uporabljajo. Ko so v maju mesecu zgradile bano-vinske elektrarne daljnovod do Sevnice, je podjetje izkoristilo tudi električno energijo za pogon kompresorjev za stisnjeni zrak, kateri žene vrtnale stroje, in za pogon mešalnikov betona ter drobilca kamnja. Kljub temu pa veliko večino dela opravljajo delavci roka in zato bo najmanj 5,000.000 dinarjev vseh gradbenih stroškov šlo za delavske mezde.

3 tuneli v delu

Dočim obstoje dela na prostem v glavnem iz odkopavanja in nasipavanja proge ter manjših regulacij Mirne in drugih potokov, je neprimerno bolj zanimivo delo v tunelih, ki jih bo na vsej progi pet.

V delu so sedaj na obstoječi progi trije tuneli. Prvi je 5 in pol kilometra od začetka nove proge pri Gaberju in je dolg 314 m. Gre pod grebenom, ki je visok okrog 100 m. Med prvim in drugim tunelom leži postaja Jelovec. Drugi tunel se začneja pri 7 km in 130 m nove proge; dolg je 273 m. Tretji pa se začneja približno pri 8 km nove proge pri Hrusevju in je dolg 192 m. Prvi in drugi tunel gresta skozi manj trdno skalovje, ker sta grebena, pod katerima sta tunela speljana iz škrljčevca in laporja, tretji tunel pa je speljan skozi dolomit.

Najprej smerni rovi

Kmalu potem, ko so začeli graditi progo, so se lotili tudi tunelov. Ker se vije proga ob dolini Mirne, ki teče v močnih vijugah, bodo morali biti vsi trije tuneli zgrajeni v lokih tako, da kljub ne-preveliki dolžini niti pri enem ne bo mogoče videti iz vhoda na eni strani izhod na drugi strani. Najprej so morali za vsak tunel izvrtati skozi grebene tako zvani smerni rovi. Tak smerni rov je visok in širok po dva metra in ima ta namen, da določa smer tunela. Smerne rove so pri vseh treh tunelih začeli graditi z obeh strani. Minerji, okrog 150 po številu, so večinoma vsi Hrvatje in Ličani. So pa sami preizkušeni delavci, med katerimi so že mnogi delali pri sličnih gradbah v Franciji in Turčiji. Smerni rovi so bili vsi izvrtani z ročnim delom. Po dvi delavca sta vrtala skupaj luknjo v kamenje, ki jo je potem napolnili z razstrelivom. Tako so počasi razstreljevali meter za metrom in se grizli skozi grič. Delo je šlo seveda počasi izpod rok in tudi prijetno ni bilo. Ko sta z obeh strani prišla smerna rovna že precej globoko, je povsod po razstreljevanju najgalj dim, ki se je bolj gost kakor najhuja megla, držal ure in ure v ozkem rovu. Dim od eksplozije je bil zlasti neprijeten zato, ker je bil razmeroma dušljiv. Ker so razstreljevali v kratkih presledkih, se rov sploh ni nikdar razčistil, kar je še bolj nagajalo pri delu. Dočim so drugje na progi delavci delali po 10 ur na dan, so v tunelih kopali noč in dan v treh skupinah, od katerih je vsaka delala po 8 ur. Kljub temu,

da je delo šlo počasi izpod rok, so vendar bili že v mesecu maju prevrtani vsi trije smerni rovi. Zanimivo je bilo pri tem zlasti to, da so pri usmerjevanju zakrivljenega rova merili tako dobro, da sta rova trčila z obeh nasprotnih strani povsod izredno natančno skupaj.

Razširjanje tunelov

Ko so bili smerni rovi izvrtani, so potegnili skozi vse 3 rove industrijski tir, nato pa začeli kopati nad smernim rovom še en tak rov. To delo je šlo že hitreje izpod rok, ker so skozi luknje v stropu metali nakopano kamenje kar v vozičke, s katerimi so gruše odvažali iz tunela. Tudi ta dvojni rov, ki leži nekako v prvem nadstropju tunela, je že pri vseh treh tunelih izvrtan. Sedaj razširjajo oba rova v prvem in tretjem tunelu na pravo širino, dočim v srednjem tunelu že betonirajo strop in stene. Ker lapor in škrljčevca nista dovolj trdna, so morali že smerne rove same zelo močno podpreti. Za polpiranje so uporabili povprečno po 30 cm debele hlode, ki so na nekaterih nevarnih mestih tako nagosto postavljeni, da stoji drug poleg drugega. Čeprav je v smernem rovu komaj toliko prostora, da gre po njem voziček, so delavci tako okretni in navajeni svojega dela, da delajo prav tako urno in ročno kakor zunaj. To je čudno tembolj, ker je v rovi razen pri prvih metrih ob vhodu popolna tema in delajo delavci ob razsvetljavi karbidovk. Razširjanje obstoječih dveh rorov v vsakem tunelu se vrši na ta način, da začnejo razširjati zgornji rov na pravo širino in potrebno višino. Nato porušijo strop med obema rovoma in razširijo še spodnji rov.

Betoniranje tunelov

Ta način se imenuje novi avstrijski način in ko je cel tunel zadostno razširjen, ga zabetonirajo. Že zabetonirani tunel ima največjo višino 6 m, največjo širino pa 5 m. Betoniranje po avstrijskem načinu obstoji v tem, da zabetonirajo 6 metrov širok obroč naenkrat. Takim obročem pravijo prstani. Oblika tunela je taka, da ima pod stropom polkrožen obok, nato stene, ki gredo proti dnu navznoter, na tleh pa ravno betonirano dno. Presek takega obroča spominja — izvezmi dna — precej na velike jajčaste cevi za kanale. Potrebni beton za betoniranje mešajo pred tunelom in ga vozijo na to mesto, kjer betonirajo. Posamezne obroče grade tako, da se ne drže drug drugega. Prvi obroč so zgrajeni navadno v večjih razdaljah drug od drugega, nato od teh na obeh strani betonirajo še naslednje obroče, dokler se z obeh strani obroči ne staknejo. Velika odprtina tunela seveda sama ne bi dolgo stala, zlasti še tam ne, kjer so morali že polpirati smerne rove, da se niso podrli. Zato podpirajo vso odprtino tunela s pravim gozdom tramov, ki drže pritisk skalnih gmoč. Medtem tramovjem zgrade nato leseni opaž, med katerega nasipajo nato betonno mešanico, ki se na eni strani naslanja na skalovje, na drugi pa na leseni opaž. — V trdni skali, kakor je dolomit v tretjem tunelu, pa bodo gradili in betonirali tunel po tako zvanem belgijskem načinu. Ta obstoji v tem, da bodo najprej razširili zgornji rov na pravo širino in višino ter nato betonirali obok sam v daljših ali krajših pasovih. Ko bo tako obok tunela zabetoniran, bodo razširili še spodnji rov in zabetonirali stene in dno.

Še nekaj mesecev

Razširjanje tunelov in betoniranje bo izvršeno po vseh treh v nekaj mesecih. Delo gre namreč sedaj hitreje izpod rok, ker je v tunelih več prostora in delavci vrtajo luknje za razstreljevanje tudi že s pnevmatičnimi svedrji. Izredno zanimivo pa je dejstvo, da so kljub veliki vročini, ki sicer vlada v dolini Mirne, zlasti na sedaj razkopani in kameniti progi, tuneli zelo hladni. To povzroča deloma voda, ki marsikje kaplja iz stropa in pomikanje zaostnega prepaha. Poleg dima se skoraj stalno drži v notranjosti tunelov lahka meglica, ko ji v glavnem povzroča zlasti voda, ki pronica skozi kamenite skale. Ko gre človek prvič skozi tak tunel, v katerem mogočno odmeva ropot pnevmatičnih svetrov in kjer je radi oljka vsak hršč podvojen, se ne more ubraniti vlasi, da je človek le ubog črvček, ki se s skrajnim naporom in s pomočjo znanosti in tehnike le skromno more boriti z naravo. Žilavost in vztrajnost pa tudi v tem primeru, kakor že doslej neseštetokrat, privedeta do zmage in tako bodo čez nekaj mesecev tudi ti tuneli zgrajeni in zabetonirani. Ko bodo čez nekaj let po novi progi in skozi tunele drdrali vlaki, se bo le malo kdo potnikov spomnil na vse tiste, ki so se z žulji svojih rok in v potu svojega obraza prvi pregrizli skozi kamenite skale gorskih grebenov.

„15 jurjev sem - ali smrt“

Kdo sta bila s črno pasto namazana skrivnostna roparja v Kicarju — Oba obtožena soseda tajita

Maribor, 28. julija.

Danes razpravlja veliki senat o zanimivi zanimivi zadevi. Pred sodniki sedita na zatožni klopi 37 letni posestnik Martin Cajnko, ter 25 letni delavec Anton Bubenjar, oba iz Kicarja pri Ptuj. Obtožena sta bila težke pregrehe — nasilnega roparja, pri katerem sta žrtvam grozila celo z orožjem. Ozadje obtožbe je naslednje:

V Kicarju št. 128 imata hišo zakonca Franc in Neža Drevenšek. 23. maja sta se podala ob 9 zvečer spat. Okoli 10 pa je počil v neposredni bližini hiše strel, sledilo je rožljanje in neko pokanje ter srdit lajež domačega psa, ki pa je naenkrat utihnil. Kakor se je naslednjega dne videlo, je neznanec zabodel psa z nožem ter ga ubil. Drevenšek je klical skozi okno sosede na pomoč, pa se nobeden ni odzval. Potem je vse utihnilo. Okrog polnoči pa so nenadoma zabobnela vezna vrata ter zletela iz tečajev. Roparji so jih zdrobili z debelim hodom, s katerim so sunili vanje. Dva bosonoga moška sta planila v Drevenškovo spalnico. Bila sta po obrazu namazana z pasto za čevlje. Eden je držal v roki revolver, drugi pa nož. Oni z revolverjem je nameril na Drevenška z besedami: »Denar in sicer 15.000 din sem, ali smrt.« Drugi, ki je držal odprt nož, je svetil z električno svetilko na preplašeno Drevenška. Mož in žena sta smrtno prestrašena zagotavljala razbojnika, da nimata denarja doma, naposled jima pa je žena izročila vso svojo gotovino — 175 din. To jima je bilo premalo, pa sta pretaknila vso hišo in vzela še gospodarjev površnik in suknjo. Pred odhodom sta jima morala zakonca Drevenšek seči v roko ter podati sveto zaobljubo, da o tem nočnem roparskem obisku ne črhata nikomur niti besedice. Ta obljuba pa, ni motila Drevenška, da ne bi prijavil roparja najbližnjim orožnikom. Zakonca Drevenšek z vso odločnostjo trdita, da sta prepoznala v obeh roparjih soseda Martina Cajnka in Antona Bubenjara. Oba obdolženca pa odločno zanikata dejanje. Državni pravnik navaja v obtožnici tehtne dokaze za njuno krivdo, obramba pa prihaja zopet z alibi in proti dokazi. Razprava ob času našega poročila še traja.

Vajeniški počitniški dom v Avstriji

Vajeniška skrbstvena akcija na Dunaju je tudi za preteklo leto 1935 izdala brošuro »Lachen und Frohsinn« (Smeh in radost) v počitniških domovih vajeniške skrbstvene akcije od Avgusta Marianeka na 60 straneh z 28 slikami in 3 grafikoni. Ta ustanova je bila ustanovljena meseca avgusta 1918 za vajence in dve leti pozneje tudi za vajenke.

V brošuri piše vladni svetnik g. Franc Burda in ravnatelj dunajske delavske bolnišnice blagajne. Vajeniški počitniški domovi so torišča telesnega in duševnega zdravja. Vajeniška skrbstvena akcija se je porodila v dneh težkega vojne in povojnega časa. Prehranjevanje in potrebni življenjski pogoji so ogrožali obrtni naraščaj in s tem bodočnost vsega delavskega stanu. Najprej je tu skušala država pomagati s tem, da je postavila domove in dajala majhne denarne podpore. V nadaljnjem so pa prevladovala bolnišiska blagajne, ki so misel skrbstva za obrtniško mladino pravilno domuele in delu tudi nudile denarno pomoč. Dunajska delavska bolnišiska blagajna pa je pred vsemi postala glavna opora te akcije. V letu 1935 je omenjena blagajna na svoje stroške oskrbovala v domovih nič manj kot 75% od dunajskih bolniških blagajn in 32 odstotkov vsega zveznega področja od poslanih vajencev ter drugih mladeničev. Če se ni dunajska delavska bolnišiska blagajna po usodnih februarjskih dneh leta 1934 niti za trenotek obojavljala dajati tej akciji, ki se je nadaljevala v novem duhu, svoje odločilne pomoči ni storila to le z ozirom na ogromno zdravstveno vrednost te ustanove, temveč tudi v zavesi, da nadaljuje resnično socialno delo.

Se več! Nobena institucija ni znala s skromnimi sredstvi o počitka potrebnim mladeničem bolje pomagati, tudi nekoliko mladeniške sreče in življenjskega poguma kakor baš vajeniška skrbstvena akcija, ki je imela odločilno vodstvo. V krogu enako usmerjenih in mislečih mladeničev se je prebudil tudi dober tovariški duh, ko se je v poklicnem življenju spremenil v socialno skupnostno mišljenje.

Naj ostane vajeniška skrbstvena akcija tudi v bodoče ne le založništvo zdravja za obrtniško mladino, temveč tudi kraj duhovne in duševne vzgoje v smislu stanovske zavesti in dobrega avstrijskosti. Nadalje piše predsednik zveznega gospodarskega sveta Franc Gofweiss, predsednik Delavske zveze bolniških blagajn za Spodnjo Avstrijo in Gradiščansko:

Kdor je pregledal delo, ki ga je vajeniška skrbstvena akcija razvila po koncu vojne, tudi samo v številkah, mora dati vse priznanje tu storičenemu delu. Iz brezpomembnih začetkov se je razvila ustanova, kakršne ni dobili niti v deželah z ugodnejšimi gospodarskimi razmerami.

To stvarno priznanje se pa še spremeni v globoko notranje spoštovanje, čim se človeško občutje zaživi v dejanja, ki so se tu leto za letom razvijala.

Vajenec predvojnega dobe je imel res le v izjemnih primerih počitniški dopust; pred njim pa je bila le neka bodočnost, ki je dajala, čeprav ne vedno brezskrbno, toda vendar gotovo zavetje. Odnosni pod katerimi se je kazala povojna doba doraščajočim delavcem, ubijajoča borba proti krizi, ki je zagrabila vso zemljo, ne potrebujejo pač nič več novega predstavljanja, mnogo tega, kar starejši mladim ljudem današnjega časa očirajo, ima ta svoj začetek.

Ne vršimo samo etično dolžnost, ko pomagamo preskrbi fantom in dekletom nekaj sončnih in brezskrbnih dni, tudi ni samo karitativno delo, ako pospešujemo zdravje onih mladih ljudi, ki so jim posledice svetovne vojne že v najnežnejših življenjskih dobah zaskale v tlo in duše globoke rane. Visoko nad vsem tem se mi zdi to, kakor neko patriotsko delo v najeminentnejšem smislu, da poskušamo doraščajočim delavcem dati veselje za skupnostno življenje, kakor dela to v majhnem ta ustanova, že zato morajo k temu poklicana mesta sodelovati pri ohraniti in izgraditi vajeniške skrbstvene akcije.

Vajeniška skrbstvena akcija se mi zdi pred vsemi ukrepi, ki jih nosilec socialnega zavarovanja izvršujejo najbolj potrebna.

V letu 1935 je bilo odposlanih 6752 vajencev s 153.530 oskrbovalnimi dnevi. Vsa leta od leta 1918 do 1935 pa 133.697 vajencev, s 3.463.326 oskrbovalnimi dnevi. Samo mesto Dunaj je v tem času poslalo 68.828 vajencev in 44.104 vajenk, skupaj 112.932. Ostale zvezne dežele avstrijske pa 20.765 obrtnega naraščaja v 6 počitniških domovih in sicer v Atzenbrugg, Bruck na Litvi, Bad-Fischau, Gobelburg, Grödig pri Solnogradu in Wieselburg.

Leta 2050 bomo potovali na luno

Profesor John Stewart, ki zavzema stolico za astronomijo na ameriški Princeton univerzi je imel pred nedavnim časom v Broklinskem zavodu znanosti in umetnosti predavanje, v katerem je razlagal svoja dognanja ob raziskavanju meseca. Ta učenjak je zbranim poslušalcem tudi razlagal svoje prepričanje, da bi se dalo priti na luno in povedal kako:

Leta 2050.

Profesor dr. Stewart je izrazil mnenje, da bodo prebivalci zemlje že okoli leta 2050, torej nekoliko več, kakor po enem stoletju, iznašli pot, po kateri bodo potovali na luno. Zvezo med njimi in luno bo ustvaril neke vrste svetlobni žarek. Stewart utemeljuje to svoje prerokovanje takole:

Povprečna največja hitrost vozil na zemlji se dvigne vsako leto za približno dva odstotka. Hitrost zračne ladije, ki bo imela za pogonsko silo raketo, bo morala imeti 25 tisoč milj na uro. To je hitrost, s katero je treba izstreliti izstrelak navzgor, da premaga zračni upor in doseže neizmerno višine. Če se ozremo le na sedanjost in ugotovimo, za koliko se je povečala hitrost osebnih vozil v preteklem stoletju, moramo priti do prepričanja, da bo človeštvo doseglo potrebno hitrost, s katero se bo lahko vozilo do meseca že okrog leta 2050.

V teku zadnjega stoletja je povprečna najvišja hitrost osebnih vozil naraščala vsako leto za dva odstotka. Če bo ta hitrost naraščala vsako leto za toliko odstotek, ali pa bi se celo povečala na tri odstotke, kar je zelo verjetno, potem bi že l. 1950 doživeli čas, v katerem bi osebna vozila dosegla hitrost 1000 kilometrov na uro. In to bi šlo stopnjeno naprej tako, da bi ljudje leta 2050 dosegli že hitrost 50 tisoč kilometrov na uro.

Pogonska sredstva

Današnji dan se šteje za največjo brzino ona, ki se je dosegla z gorivom, ki je dalo na en liter eno kilovatno uro. Toda največja brzina se bo morala še dolgo stopnjevati, da bo prišla do tiste skrajnosti, v kateri bo mogoče poleteti v vse-mirje. V laboratorijih so dosedaj našli seveda v majhnih izmerah še mnogo zbirališč energije, ki bodo mogla služiti poznejšim rodovom za vir novih energij. En tak rezervuar energije je ionizirani vodik, ki bo mogel dajati stokrat več energije, kakor pa je dajeta premog in kisik. Toda dosedaj še ne poznamo postopka, s katerim bi se dala ta energija proizvajati v večjih množinah. Druga možnost bi bila izpopolnitev nekakega rakete izstrelka z energijo, ki bi se dajala na brezžičen način, vendar pravi o tem Stewart, da je treba mnogo več pričakovati od kakoga gorilnega sredstva.

Sila atomske energije

Atomski fiziki pa si belijo glave s posebnimi načrti, da bi namreč dobili največjo silo s tem,

da bi energijo sprostili vsake materije. Na ta način bi pridobili energijo, ki bi bila deset milijardkrat večja, kakor ona iz premoga in kisika. Tako izrabo materije bi potem lahko primerjali z ono iz sonca, ki že milijone let oddaja ogromne količine energije v vse-mirje.

Pričakovali smemo presenetljivih pridobitev, če bi se tehnikom posrečilo energijo pridobivati iz atomov. Atomska energija, ki bi jo pridobili iz enega korca morske vode, bi zadostovala, da bi z njo poganjali vse stroje trgovinskih mornaric vsega sveta dalje kakor en mesec. Energija iz enega zračnega pihlaja bi gnala avijon nepretrgoma eno leto. Energija iz prgišča snega bi stotletja grela eno hišo. Energija iz kartona ene vozne karte bi vlekla vlak večkrat okoli sveta.

Vozilo: krogla s cevki

Nato je profesor Stewart svojim poslušalcem opisoval vozilo, kakršnega si je on zamislil za tako vožnjo v vse-mirje. Vozilo bi imelo nekako obliko krogle iz kovine v premeru 33 metrov in z začetno maso 70 tisoč metrskih ton. Dvanajst enakih razdaljah med seboj cevi bi morale iz te krogle. Ko ena taka sretna cev izstreliti, se krogla premakne v nasprotno smer.

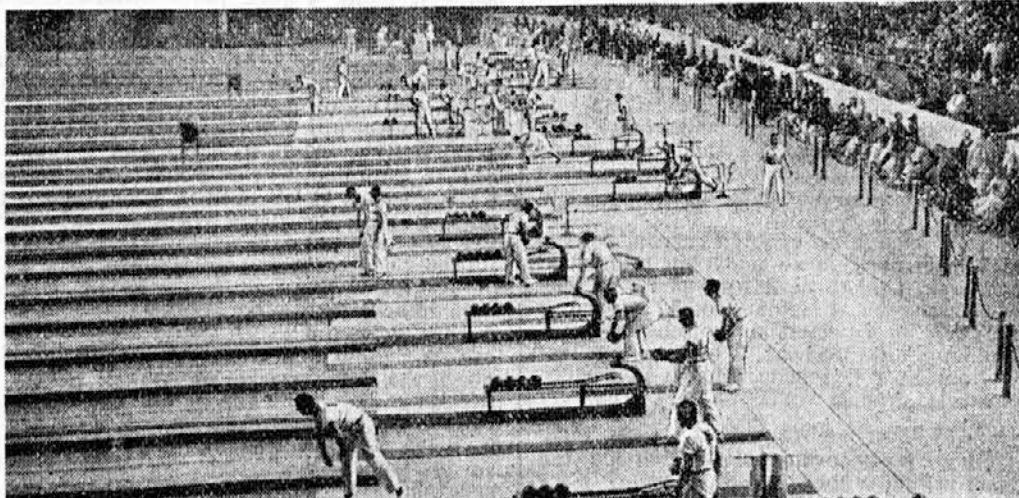
Izstrelki se pošlje iz cevi s hitrostjo 300 kilometrov na uro. Za vožnjo na luno in nazaj je treba vzeti s seboj 28 tisoč ton snovi, ki ga bi izstreljevale vse cevi. Ta ladija bi morala biti seveda neprodušno zaprta opremljena z ogrevalnimi in hladilnimi napravami in z vsemi varnostnimi in zasilnimi napravami, kajti vožnja bi trajala dva meseca. V kroglo bi stopilo 60 ljudi, najprej znanstvenikov.

Odhod ob poldvanajstih, tri dni pred polno luno

Ker se pri odhodu razvija strašna energija, bi bilo treba startati v sredi kake pustinje. Izstrelki iz ene cevi bi naredili globoko luknjo v tleh. Startati bi bilo treba nekako pol ure pred poldnevom in najmanj tri dni pred polno luno. Ladija bi vozila proti soncu. V prvih šestih minutah bi se dvignila kakih 20 kilometrov, zračno plast pa bi zapustila že s hitrostjo preko 300 kilometrov na uro.

Ko bi pristali na luno, bi mogli po mnenju profesorja Stewarta dobiti zvezo z zemljo potom svetlobnega žarka, kajti brezžična plast onemogoča brezžično telegrafijo. Povratek bi se izvršil na isti način kakor odhod. Le da bi bilo treba mnogo manjše pogonske sile, ker je privlačna sila lune mnogo šibkejša kakor zemlje. Pristajanje na zemlji bi moralo biti seveda zelo previdno, kajti če bi se ladija hotela spustiti naglo na kako naselje, bi bilo treba nanovo izstreliti, da bi se pognala naprej in bi s tem spravili v nevarnost prebivalce naselij. Tu so sedaj še skrite težave, ki je treba nanje misliti, vendar jih ne smatramo za nepremagljive.

Do teh načrtov in napovedi se je povzpел profesor Stewart. Bilo bi nespametno, če bi njegove napovedi in ugibanja kar zamečevali in jih proglasili za nemogoče. Jules Verne, pisatelj najbolj fantastičnih romanov, je bil označen kot norac, vendar ga je današnji čas v mnogem potrdil, čeprav on svojih domislevok ni niti tehnično niti znanstveno utemeljil, kakor morejo to storiti učnijski dandanes.

Kegljarske tekme v Berlinu, ki se jih je udeležilo 14 narodov.

Madžarski kmet umira od lakote

V nekaterih madžarskih podeželskih krajih se že nekaj časa vrše veliki politični procesi, za katere javnost prav poredko zve. Sto in sto propalih kmetov, izstradanih poljskih delavcev in do skrajnosti obubožanih obrtnikov se mora zagovarjati pred sodiščem zaradi upora proti državnim oblastem. Madžarski politiki, napolnjeni zaslavljeni po dosedaj nedoseženem uspehu Hitlerja, utopljivi v bobnečih frazah, katere bruha madžarski grofje in podobni bogataši, se postavljajo za voditelje naroda in govore o iztrebljenju židov, o sveti vojni proti razbojniškim narodom, ki so oropali madžarsko zemljo itd. Pred takimi rečmi zatiskajo žandarji in sodniki ušesa, ker je vse to v duhu vladajočega režima. Toda gorje ubogemu kmetu, če si upa narediti korak dalje!

„Kosasti križi“

Pred kratkim je bil velik proces proti 113 članom »kosastega križa« v Bekešu. Državni tožilec je dejal v obtožnici tole:

»Mase ljudi, ki so se zbrale okoli voditelja Böszörményija, so prav tiste, ki so leta 1918. hoteli pobesiti vse žandarje in sodnike. Danes se zopet pojavljajo, da bi si oskrbeli mesto zraven debelih volov. Vodje so svojim članom napadanih oddelkov obljubljali čine narednikov v vojski in podobna dobra mesta. Svoj program so večinoma povzeli iz vladnega programa. »Vodja« Böszörményi s svojimi šest razredi ljudske šole ni tip pravega »vodje«. On je ali norec, ali pa zločinec. Sam o sebi je rekel, da je čudodelni storj božji in to je vlekel ljudi k njemu, da danes stoji pred sodiščem. »Podvodja« Hatvani je sedel že sedem let v ječi zaradi komunistične propagande. Zato je dovolj razlogov navedenih, da lahko smatram »kosaste križe« za rdečo organizacijo, katere cilj je uničenje današnjega družabnega reda.«

Raztrgani, napol nagi

Sodišče, ki je zaradi velikega števila obtožencev zasedalo v veliki dvorani županijskega doma pod zlatom obrobjenimi slikami velikih madžarskih državnikov grofa Szechenyija, Kossutha in najnovejšega lorda Rothermiera, je imelo najbrže več pameti, kakor pa državni tožilec, čigar obtožnica je bila stvarno bolj obtožba vladajočega razreda, kakor pa obtožencev. Obtoženi so bili obsojeni na najmanjše kazni od deset do dvesto let ječe, kolikor odreja zakon za poskus prevrata proti obstoječemu družabnemu redu. Sodišče je moglo videti zares grozno sliko, ko je zasliševalo obtožence. »Vodja« kosastih križev je bil 41 letni izstradani mizar iz Bekeša, poveljnik kosastih križev, lastnik majhnega posestva, organizator pa je bil 22 letni akademik, ki zaradi pomanjkanja ni mogel nadaljevati svojih študij in je prišel na razpravo v raztrganih čevljih in raz-

Zvesto službovanje. Leta 1842 je bil v Ameriki sprejet v službo kot varuh otroka enajstleten suženj Nathan Stockes, ki je pestoval in varoval poznejšega bankirja Georga Lettfielda. Ko je prišlo osvobodjenje sužnjev, je »stria« Natham še nadalje ostal v rodbini Littlefield do svoje smrti pred tremi tedni, ko je umrl v starosti 105 let. Bil je torej pri enem in istem gospodarju 94 let, kar je vsekakor svetovni rekord, do danes ga še nikdo ni dosegel.

Skupen rekord 99 let službovanja imata dva brata Whiting. Eden bratov je bil 57 let organist, drugi pa 42 let cerkovnik pri isti cerkvi, oba skupaj sta službovala torej 99 let.

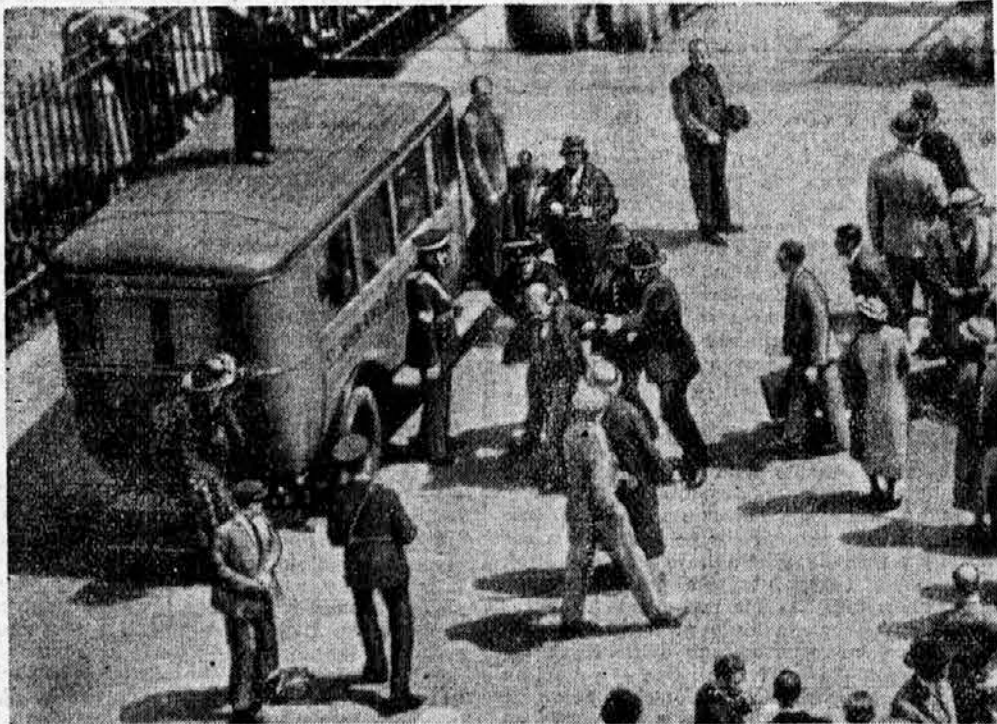
cefrani obleki. Med obtoženimi je bil tudi človek, ki je stal pred sodniki brez obleke, odet v umazano ruho. Niti eden od vseh obtožencev ni imel na sebi kolikaj vredne obleke, večina je bila že prej kaznovana zaradi tatvine živil in drv, vse zaradi bede. Ljudje pri tridesetih letih so kakor starci, sestradani, na obeh se jim bere beda in obup. Seveda je lahko pridobiti milijone ljudi, ki so jih fevdalni gospodje in grofje oropali življenja, za najbolj neverjetne in fantastične ideje. Ko so vstopali v kosaste križe, so prisegli: da bodo ubijali žandarje, jude, občinske tajnike, torej vse tiste, ki so v obeh vaškega prebivalstva predstavniki oblasti in bogastva.

Lakota, težke bolezni

Časopisje je zelo malo pisalo o tem procesu, pa kljub temu niso mogli zamažati, da je Bekeš čisto madžarski kraj, ki je imel pozimi 30.000 prebivalcev, od teh pa je bilo brez slehernih dohodkov 18.000 ljudi. Navezani so bili edinole na podpore in so jih zato oblastva vodila v zapisknikih kot lačne.... Ta strohnela telesa, raztrgane obleke in umazane noge v tem procesu predstavljajo madžarsko zemljo, o kateri ni niti besedice v pisanih prosojnih drage madžarske propagande. Mesto Debrecin ima že več let preko 30.000 takih, ki stradajo in hodijo vsak dan na trg, da si pri- služijo pet dinarjev. Mesto Mezö Kövesd, ki je poznan po svojih ročnih delih in po glasovitih narodnih nošah in ga v vsakem prospektu toplo priporočajo, ima v ljudski šoli 51% jetičnih otrok in 37% jetičnih deklet, ki so vsi shirali zaradi stradanja. Od 30.000 prebivalcev tega mesta ima za-služek le 3000 ljudi, in še od teh se preživlja večina z delom na polju brez kake stalne plače. Toda po petih letih niti tega zaslužka ne bodo imeli več, ker je koburško veleposestvo, kjer dobe ti ljudje dela za dva najtoplejša meseca, odklonilo vse delavce, ki imajo očesno bolezen trahom. Po zdravniškem dognanju bodo v kratkem oboleli vsi moški, ki so sposobni za delo. Trahom je bila bo-lezen, ki se je kotila v Egiptu med najbednejšimi poljedelci felahi vse dotlej, dokler ni angleška vlada z radikalnimi sredstvi zatrla to bolezen. Toda, kako se bodo madžarski delavci ubranili te bolezni, ker zaslužijo v Mezö Kövesdu, kjer je še najbolje, pozimi po 3—5 dinarjev na dan. Pre-pogosti so primeri, da dobi delavec tudi manj kakor dva dinarja za celodnevno delo.

Prav nikjer na zemlji ne žive reveži v blago-stanju, vendar ni nikjer na zemlji najti tako strašne bede in take revščine, kakor prav na Madžarskem.

»Kilo kruha, prosim.«
»Belega ali črnega?«
»To je vseeno, saj je za slepca.«

Po atentatu na angleškega kralja. Policija drži atentatorja.

Zeleni pekel

Stali smo pred Bee-Masonovim smrtnim sovražnikom, pred tarantelo. Zdaj smo od bolj blizu tudi jasno videli, kako zoprno od-vratna je ta žival.

Osem različno dolgih, z dolgimi togimi kocinami pokritih nog nosi ostudno zavalje-no, okroglo napihnjeno vrečo. Iz nje je str-melo dvojje neprijetnih oči, kako riz straž-nice, ki je mogla nad telo. Pošast je skakala po štirih nogah, druge štiri pa so tipale po zraku okrog.

V neki knjigi sem bral, kako neprijetno hitre in urne so te živali in kako daleč znajo skakati. Zato sva se Urrio in jaz držala v previdni razdalji. Približno pet korakov pred njo sva obstala. Čez kako dobro minuto so se prednje noge te zverine pobesile s čudnimi pritaženimi gibi, ki so vzbujali vtis strašila, in je naglo izgubila v senco.

Ko je ni bilo več, sva se Urrio in jaz ozrla ter videla, kako Bee-Mason z vso na-glico hiti v mesto. Hkratu je izbruhnila tudi grmeča nevihta.

Peto poglavje.

Že od vsega začetka, še tedaj, ko se je barka mirno zibala na plitvini pod Corumbo, sem čutil do tega vozila precejšnje nezaupa-nje. Bila je na pogled zarjavela in zbruhena. Njeni jekleni boki so bili prerasli s celim go-

zdovjem vodnega rastlinja. Iz nje je sijalo nekaj takega, kakor zahrbtnost, ki se ne more skriti. Ta zahrbtnost se je izdajala tako jasno, kakor zloba pri pretiranem hvalisanju njene-ga lastnika, prebrisanega Braziljanca.

Toda ker je bila ta barka edino vozilo, ki nas je bilo pripravljeno peljati proti se-veru, smo jo najeli, čeprav se nam je to upi-ralo. Ure in ure je sopihal in drdral stroj sredi Paragvaja. Hrušč je bil strašen, smrad zoprni. Kadar smo se obrnili, so verige postar-nega motorja udarile ob jeklene plošče.

Hropeč nas je barka zmagovito nesla na-tanko 60 km daleč. Potem pa se je prepričala, da nas ne more doseči nobena pomoč več. Su-nila je iz sebe izmučeno hropenje in poginila. Tok vode jo je počasi gnal nazaj v goščo bi-čevja.

Človeka ne more nič prepričati o njegovi nemoči, kakor muhast stroj. Za barko ni bilo niti najmanjšega povoda, da bi nam odpove-dala službo, kvečjemu to, da je sonce zašlo in da nam je bičevje obetalo mehko ležišče za noč. To, kar je barka naredila, je bila čista srčna podivjanost, katero je množila še pri-rojena zlobnost. Čutila je, da smo začetniki, za katere je prav, da jih mučijo komarji. Iz zarjavelega vozila je nehlinjeno žarel v nas zagrizen, krvav posmeh. Čutili smo vražjo ra-dost, ki je skakala po sencah.

Strojnik je seveda storil vse, kar je le mogel. S skrivnostnim izrazom starega krotil-ca čarovnice je iz shrambe na dnu ladje pri-nesel prastaro varilno svetilko in obdeloval

drobovje motorja z njenim bodečim plame-nom. Kaj si je od tega obetal, ne vem. Stroj se je kljub vsemu napol v svojem ogrodju in se mu zarežal v obraz. Drug za drugim smo obupano vrteli zaganjač in robotali, dokler nismo bili do smrti utrujeni.

Nazadnje smo pustili brezuspešne napore in šli k počitku.

Noč nam je potekala prav tako strašno in neprijetno, kakor noči, katere so morali mla-di vitezi pred svojim posvečenjem prebiti v cerkvi. Toda nas ni držalo pokoncu niti upa-nje na viteški udarec, ki bi nas pozdravljali drugi dan.

Nikdar ne bom pozabil te nočne straže, ne le zato, ker je bila polna dogodkov, mar-več zato, ker je bila prva pod tropškim zvez-dnim nebom.

Ljudje, ki so navajeni življenja na pro-tem, bi ne čutili pri tem ničesar posebnega. Potegnili bi si bili odejo čez obraz in bi spali do jutranje zarje. Nam pa to ni bilo mogoče. Čudni glasovi, kakor glasovi duhov, so nas klicali po imenu, nas pozivali, naj občudje-mo preprosto lepoto tišine. Zato smo nemo sedeli drug ob drugem in strmeli v nebo.

Ta prvi pogled v neskončnost, nedoum-ljivo modro-črno nebo z nemo mežikajočimi zvezdami je nekaj čudovitega. Človek nenad-no razume, kje je njegovo mesto v naravi. Kaj je prav za prav drugega, kakor uš, ki se plazi skozi oblaki Zelenega pekla in ki njeno živ-ljenje zavisi od tega, če se kdo slučajno po-

praska. Če bi bil vsak človek, ki ima visoko mesto, prisiljen, na leto 14 dni sam v samot-nem gozdu, bi bilo v tem življenju manj ošab-nosti in manj bede.

Počasi je vstajala plameneča rumena plo-šča meseca navzgor. Zrcalo reke je motno od-sevalo njeno svetlobo. Modrina se je umak-nila z neba. Milijoni kresnic so švigali križem kražem po zraku. Gozdi na onem bregu reke so se spreminjali v temnočrni obrisi.

Nenadno smo opazili mračen stvor, ki je plaval po sredi svetle reke. Moral je meriti kakih 10 metrov v četverokotu, tok reke ga je gnal naglo mimo nas.

»Camellotto«, je dejal strojnik in nehote govoril šepetaje. Kakor nam je pozneje pove-dal, odplavlja tok te otoke iz trsja s sipin. Po-tem se peljejo tako dolgo po reki navzdol, dokler na kakem ostrmem ovinku ne nasedejo na obalo. Brodarji se jih izogibljejo kar se le da, to pa zaradi velikanskih krvoločnih obla-kov komarcev, ki gnezdiijo v njih.

Mi smo že tako in tako morali zadosti tr-peti zaradi te nadloge. Do tukaj smo ali z vso naglico potovali na rečnem parniku, ali pa smo okna, kjer smo spali, zavarovali z mre-žami proti komarjem.

Zdaj pa je planilo na nas vesoljno boga-stvo mrčesa, kar ga prebiva v Matto Grosso. Visoko lahko brenčanje nas je delalo besne. Opletali smo z rokami okoli sebe, da bi tem mučilnim duhovom dajali kar se le da malo prilike, da bi se spuščali na naše golo meso.